SZACHY

miesięcznik

TREŚĆ NUMERU

Głosując na listę Frontu Narodowego, głosujesz za rozkwitem Ojczyzny, za niepodległością i pokojem

NR 10 • PAŹDZIERNIK 1952

CENA 3 ZŁOTE

GRA KORESPONDENCYJNA

II TURNIEJ KORESPONDENCYJNY.

Wyniki rozgrywek.

3 grupa.
Dękierowska $^1/_2$:$^1/_2$ Urban
6 grupa.
Franke 2:0 Zimnoch, Galubiński 1:0 Zimnoch, Guzek $^1/_2$:$^1/_2$ Zimnoch.
11 grupa.
Pacia $^1/_2$:$^1/_2$ Fijoł
13 grupa.
Fronczek 2:0 Pułczyński, Sułek 2:0 Pułczyński
16 grupa.
Wilk 1:0 Chmielowski
20 grupa.
Dąbrowski 1:1 Fihel
23 grupa.
Rygiel 1:0 Segiet
38 grupa.
Turowiecki 1:0 Lewandowski.

Wśród nadsyłanych sprawozdań z przebiegu rozgrywek i stanu ich, brak odpowiedzi od uczestników grup: 1, 2, 4, 8, 9, 17, 20, 24, 31, 32, 35, 36, i 37. Większość tych grup nie wykazuje żadnej aktywności już od dłuższego czasu i w razie dalszego braku wiadomości, zostaną one z turnieju skreślone.

W niektórych grupach brak tylko pojedyńczych wyników, np. w grupie 6-ej brak wyniku obu partii Franke — Galubiński.

Zakończyły się rozgrywki w następujących grupach:
Grupa 11: 1. Pacia 3, 2. Fijoł 2, 3. Szymański 1.
Grupa 13: 1. Fronczek 5$^1/_2$, 2. Sułek 4, 3. Pułczyński 2, 4. Wierzejski $^1/_2$.
Grupa 14: 1-2. Szoka i Urban po 7, 3. Ziembiński 4, 4. Warot 2.
Grupa 16: 1. Wilk 10, 2. Domański 7$^1/_2$, 3. Gerwin 6$^1/_2$, 4. Chmielowski 4.
Grupa 23: 1. Rygiel 5, 2. Janikowski 4, 3. Paleski 3.

Decyzje sędziego.

Decydujące posunięcie w partii Galubiński — Zimnoch zostaje zweryfikowane jako 45. Hd8-e7 i wobec nieuchronnej groźby mata, wynik partii uznany 1:0 dla ob. Galubińskiego.

ROZWIĄZANIA ZADAŃ

971. P. Diaconescu. 1. Sf1. Poprawione obrony czarnego Sg3; w poprawkach występuje dwukrotna przesłona Gh7. (2p).

972. A. Ellerman. Temat Ruchlisa. Przed wstępem blokowanie złożone 1... Gd5 2. Se4x, 1... Gc4 2. Sd3x i przesłony 1... Wg7 2. Sd1x i 1... Sf8 2. c8Hx zamieniają się na: blokowanie wolnego pola ze złożonym wiązaniem 1.. Wd4 2. Se4x, złożone blokowanie tego samego pola inną figurą z łapaniem wolnego pola 1... Wc4 2. Sd3x wejście króla na linię baterii 1... Kd4 2. Sd1x, wreszcie blokowanie 1... Hd4 2. c8Hx. Słabością zadania jest podwójna groźba. (E. Pałłasz). To piękne zadanie jest niestety uboczne 1. Se4+ i 2. Sf6x (4p).

973. L. Larsen. Przygotowanie: S dow.+ 2. Sg6x; Sc5+! 2. Gd6x i Wf7 2. Sg6x. Wstęp 1. Hg6 zamienia temat szachów białemu królowi na wiązania białej figury, a więc temat, który był opracowywany jeszcze w meczu Polska—Dania w 1931 r. Prócz tego zamieniają się trzy tematowe warianty, a mianowicie: S. dow. 2. f4x, Sf4! 2. ed4x i Wf7 2. He6x. (2p).

974. S. Limbach. 1. Sd4, We5 2. Sb5 i 3. Sc7x; Wh4 2. Ka6, Wd4 3. Sb6x i Gf1 2. Se6, We5 3. Sc7x. Ekonomiczne zadanie znanego polskiego problemisty. (3p).

KONKURS ROZWIĄZANIOWY

Konkurs rozwiązaniowy nareszcie nabiera rozmachu. Bardzo wielu Czytelników skarżyło się na nie umieszczenie ich nazwiska na liście, pomimo, iż wysyłali rozwiązania w terminie. Ponieważ ustawiczne uzupełnienia utrudniają przegląd wyników opóźniliśmy o jeden miesiąc rozwiązania i teraz nie będzie już chyba żadnych nieporozumień. Podajemy pełną listę zawodników w porządku alfabetycznym.

„Anonim“, Łódź 34 + 9 = 43 p, S. Babiarz, Rakszawa 23+ 6 = 29 p, dr. M. Barylski, Katowice 2 p, J. Beszczyński, Gdańsk 18+ 11 = 29 p, P. Collik, Łódź 33 + 9 = 42 p, S. Czarnecki, Ziębice 9 p, S. Dawidson, Częstochowa 11 p, „Esse“, Ziębice 9 p, S. Guzowski. Dąbrowa 18 + 11 = 29 p, E. Iwanow, Częstochowa 11 p, J. Jaworski, Międzylesie 62 + 9 = 71 p, B. Kwapień, Racibórz 18 + 9 = 27 p, J. Kwiatkowski, Gliwice 6 p, K. Klepacz, Milanówek 23 p, Z. Łapeta, Częstochowa 26 p, A. Maniak, Międzylesie 9 p, J. Mazur, Radość 40 p, K. Motyka, Rzeszów 11 p, E. Pałłasz, Starogard 23 + 9 = 32 p, M. Panek, Bielsko 29 + 9 = 38 p, R. Pietruszajtys, Świder 36 + 9 = 45 p, W. Proga, Międzylesie 38 + 9 = 47 p, S. Polcyn, Gniezno 11 p, K. Rolnik, Pruszków 9 p, W. Rosolak, Łódź 9 p, M. Raczyński, Siemianowice 9 p, B. Starzycki, Lublin 28 + 11 = 39 p, H. Wdowczyk, Sośnica 9 p, J. Załęski, Wrocław 9 p.

Nagrodę otrzymuje J. Jaworski, Milanówek, Wspólna 7 za zdobycie 71 p. W jednym z numerów było omyłkowo podane Janowski, co było spowodowane nieczytelnym podpisem.

Na zakończenie zawiadamiamy, że dotychczasowe protesty ze względów zasadniczych nie będą rozpatrywane, natomiast obecnie termin jest dostatecznie długi by rozwiązania na czas dotarły do redaktora działu. Na niektóre listy w związku z konkursem oraz licznymi nadesłanymi kompozycjami redaktor odpowie listownie.

SZACHY

MIESIĘCZNIK

WYDAWANY PRZEZ GŁÓWNY KOMITET KULTURY FIZYCZNEJ

Nr 10 PAŹDZIERNIK 1952 ROK VI

A. Bocheński

CZWARTE MISTRZOSTWA POLSKI KOBIET

W sierpniu b. r. zostały rozegrane w Krynicy 4-te z kolei mistrzostwa Polski kobiet. Po raz pierwszy w historii tych mistrzostw, dwie zawodniczki uzyskały równą ilość punktów, tak iż o tytułach mistrzyni i wicemistrzyni Polski zadecyduje dopiero dodatkowe spotkanie pomiędzy nimi, rozegrane w terminie późniejszym.

Zawodniczkami tymi są — mistrzyni Polski z r. 1951 Krystyna Hołuj (Gliwice) i mistrzyni województwa krakowskiego na rok 1951 Apolonia Litwinska. Hołuj, to szachistka wykazująca się największym zrozumieniem zagadnień strategicznych i taktycznych gry szachowej oraz najrówniejszym poziomem gry i formy. Utrzymanie się jej na czołowym miejscu potwierdza w zupełności tę ocenę. Jeśli ta wielce utalentowana zawodniczka poszerzy nieco zbyt szczupły repertuar otwarć i pogłębi ich zrozumienie, będziemy mogli mieć nadzieję, że stać ją będzie na nawiązanie równej walki z szachistkami zagranicznymi.

W rozegranym turnieju już po kilku rundach objęła prowadzenie, aby na skutek niespodziewanej przegranej w jednej z ostatnich rund do Obermüllerowej pozwolić swym rywalkom dogonić się. Kiedy zaś w następnej partii z Guzińską nie wykorzystała ponownie dobrych szans na zwycięstwo i dopuściła w przerwanej pozycji do przegranej, zdobycie przez nią jednego z dwu pierwszych miejsc stanęło pod znakiem zapytania.

Szczęście jednak uśmiechnęło się do niej. Guzińska w dogrywce nie znalazła drogi do zwycięstwa i zadowoliła się wynikiem nierozegranym, zaś druga konkurentka Litwińska zremisowała w ostatniej rundzie z Górską. Tak więc Hołuj i Litwińska uzyskały po 8½ p. wyprzedzając trzecią zawodniczkę, Guzińską o ½ p.

Litwińska osiągnęła swój największy dotychczasowy sukces, na który w pełni zasłużyła. Już uzyskiwane w poprzednich mistrzostwach coraz to lepsze wyniki wskazywały na nią, jako na przyszłą poważną kandydatkę do jednego z pierwszych miejsc. Choć grywała ona ostatnio mało, poświęcając większość czasu końcowym egzaminom na wyższych studiach pedagogicznych, zdobyta już przedtem wiedza szachowa uzupełniana w ostatnim roku pogłębianiem znajomości teorii otwarć dała w rezultacie oczekiwany wynik. Grę jej cechuje duża staranność i zaciętość. Najsilniejszą jednakże jej bronią, jest zdolność konstruowania ataku w każdej nadarzającej się ku temu pozycji.

Największą niespodzianką w turnieju było zdobycie trzeciego miejsca przez grającą po raz pierwszy w mistrzostwach Polski zawodniczkę poznańskiej Spójni — Guzińską. Była ona o krok od zgotowania jeszcze większej niespodzianki, gdyż w wypadku wygrania lepszej końcówki z Hołuj byłaby zamieniła z nią miejsca w wyniku końcowym. Rozgrywa ona stosunkowo poprawnie otwarcie i potrafi dobrze wykorzystać każdą zdobycz materialną. Słabą natomiast stroną jej gry jest traktowanie każdej fazy walki jako odrębnej całości. Naskutek tego często bez uzasadnienia traci w grze środkowej uzyskaną w otwarciu przewagę pozycji, zaś gry końcowej nie wiąże logicznie z grą środkową. Trójka tych zawodniczek to niewątpliwie najsilniejsze obecnie szachistki polskie. Nie wiele ustępują im zdobywczyni czwartego miejsca Barbara Wojciechowska (Warszawa) która uzyskała 7 punktów i Mirosława Kałęcka (Warszawa), 6½ punktu.

Walczyły one bardzo ambitnie i bojowo. Słaby wynik z pozostałymi zawodniczkami z grupy czołowej uniemożliwił im zajęcie wyższych miejsc. Wojciechowska zawdzięcza wysunięcie się przed Kałęcką szczęśliwemu zwycięstwu w partii z Hermanową i uratowaniu ½ punktu w partii z Baburek w której miała figurę mniej. Kałęcka w kilku rozegranych partiach w stylu bardzo dobrym dała próbkę swych dużych możliwości.

6-te miejsce z 6-ma punktami zajęła Wera Obermuller (Toruń). Grała ona nierówno przegrywając do słabszych zawodniczek a wygrywając natomiast nieomal z całą czołówką. Gdybyśmy wzieli pod uwagę jedynie wyniki pierwszych sześciu zawodniczek pomiędzy sobą — Obermullerowa zdobyłaby mistrzostwo.

L. p.	Uczestniczki	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	pkt.
1	Hołuj Krystyna — AZS Gliwice	●	1	½	½	1	0	1	1	1	½	1	1	8½
2	Litwińska Apolonia — Kolejarz Kraków	0	●	1	1	½	"½"	1	½	1	1	1	1	8½
3	Guzińska Halina — Spójnia Poznań	½	0	●	½	1	1	½	1	½	1	1	1	8
4	Wojciechowska Barbara — Kolejarz Warszawa	½	0	½	●	½	0	1	1	1	½	1	1	7
5	Kałęcka Mirosława — Ogniwo Warszawa	0	½	0	½	●	0	1	1	½	1	1	1	6½
6	Obermüller Wera — Kolejarz Toruń	1	½	0	1	1	●	0	0	½	0	1	1	6
7	dr Herman Róża — Włókniarz Łódź	0	0	½	0	0	1	●	0	1	1	1	1	5½
8	Górska Władysława — Budowlani Gdańsk	0	½	0	0	0	1	1	●	0	0	1	1	4½
9	Kurek Krystyna — Ogniwo Szczecin	0	0	½	0	½	½	0	1	●	1	0	1	4½
10	Baburek Maria — Kolejarz Wieliczka	½	0	0	½	0	1	0	1	0	●	0	1	4
11	Wojciechowska Barbara — WDK Katowice	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	●	½	2½
12	Balon Edeltrauda — Włókniarz Olmęt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	½	●	½

Częściową niespodzianką jest zajęcie dopiero 7-go miejsca przez dobrą szachistkę Hermanową, która uzyskała 5½ punktu. Niespodzianka ta jest o tyle tylko częściową, że poziom ogólny gry naszych szachistek podniósł się w ostatnich latach znacznie oraz z uwagi na załamywanie się Hermanowej po pierwszym najmniejszym niepowodzeniu w turnieju, po którym nie może ona powrócić już do końca do zwykłej swej formy.

8-me miejsce zajęła Władysława Górska (Gdańsk) z 4½ punktami a lepszą cyfrą przeliczeniową systemem Bergera, przed Krystyną Kurek która uzyskała tę samą ilość punktów. Górska wystartowała bardzo słabo przegrywając szybko pierwsze partie. Robiła wrażenie przemęczonej i bez formy. W miarę trwania turnieju grała coraz lepiej będąc pod koniec groźną dla każdej przeciwniczki.

Kurek natomiast wystartowała bardzo dobrze jednak po pierwszych niepowodzeniach „nabrała kompleksu niższości którego nie pozbyła się już do końca turnieju. Grając z obawą, nie mogła wykazać pełni swych możliwości, które sądząc po sposobie rozgrywania partii są duże. Jeśli tą młodą zawodniczką zaopiekuje się troskliwiej niż dotychczas szczeciński WKKF, usłyszymy zapewne już w niedługim czasie o tej szachistce.

Tabelę turniejową zamykają Maria Baburek (Kraków) z 4-ma punktami, Barbara Wojciechowska (Katowice) z 2½ punktami i Edeltrauda Balonowa (Otmęt) z ½ punktu. Braki w znajomości niektórych elementów technicznych, a zwłaszcza rozgrywania końcówek stał się przyczyną ich niepowodzeń. Biorąc pod uwagę stosunkowo krótki okres czasu w którym uprawiały grę w szachy, należy zwrócić uwagę na talent który pozwolił im zademonstrować już pewien poziom gry.

Reasumując wyniki turnieju należy przede wszystkim stwierdzić dalszą poprawę poziomu gry, oraz powiekszenie się liczby szachistek które ten poziom reprezentują.

W parze z podniesieniem się poziomu wzrasta zaciętość gry, powodująca często iż wynik w partii zapada dopiero po kilkugodzinnych zmaganiach w dogrywce.

Z uwag natury organizacyjnej wymienię:

1. że nie wszystkie WKKF-y i Rady Okręgowe Zrzeszeń doceniły znaczenie imprezy i nie obesłały jej swymi przedstawicielkami.
2. że GKKF utrzymuje nadal złą tradycję finansową jeśli chodzi o szachowe imprezy organizowane w terenie, nie przysyłając nie tylko na czas pieniędzy ale nawet rozpracowanego budżetu tak, aby organizatorzy mogli zorientować się — co, gdzie i komu można wypłacić (bo kiedy — to wiadomo że po zakończeniu imprezy).
3. Ze uczestnicy turnieju szachowego powinni być badani przez lekarza przed rozpoczęciem turnieju (jak to ma miejsce w innych dyscyplinach sportowych). Uniknęło by się wówczas wielu trudności.
4. że przed omówieniem na Prezydium Sekcji Szachów GKKF zagadnienia kto może i powinien reprezentować barwy polskie w spotkaniach międzynarodowych — powinno stanąć zagadnienie jak ma wyglądać i zachować się szachista sportowiec.

Czy za takiego można uważać zawodnika, który podczas zawodów obkłada się mokrymi ręcznikami i zlewa zimną wodą oraz zażywa szeregu środków lekarskich. Jeśli nie ze względu na pozostałych zawodników którym łatwo udziela się zdenerwowanie, to na obserwatorów gry w szachy należałoby to zagadnienie omówić szczegółowo.

A obserwatorów tych przybywało coraz liczniej z każdą następną rundą. Najliczniej przybyło ich na zakończenie podczas którego wręczono wszystkim uczestniczkom bardzo ładnie wykonane dyplomy pamiątkowe.

DZIAŁ TEORETYCZNY

Alfred Tarnowski

JESZCZE W SPRAWIE PEWNEGO WARIANTU PARTII HISZPAŃSKIEJ

Lata ostatnie notują stopniowy wzrost zainteresowania pracami teoretycznymi, jakie ukazują się na łamach „Szachów". Polemiki, które wynikają na skutek ukazania się tych prac, mogłyby znacznie wzbogacić polską myśl analityczną oraz przyczynić się do podniesienia poziomu gry szachowej, gdyby wszystkim piszącym na łamach „Szachów" zależało na tym. Zdarzają się niestety artykuły, z których nie trudno się przekonać, że autorom ich zależy przede wszystkim na oryginalności w ujęciu tych artykułów, często zaś wręcz na popisaniu się kunsztem beletrystycznym, przyczem nie gardzą oni łatwizną w postaci przesadnej ironii i uszczypliwości. M. in. numer czerwcowy „Szachów" 1952 (p. str. 112) zawiera artykuł krytyczny dr M. Szapiro, będący pewnego rodzaju komentarzem do mojego artykułu, umieszczonego w numerze kwietniowym „Szachów" 1951 r. Idzie tam o to, że pisząc swoją pracę analityczną na temat wariantu partii hiszpańskiej nie podałem, że posunięcie 9. W:e5 (po 1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. Gb5 a6 4. Ga4 Sf6 5. d4 e:d4 6. 0-0 Ge7 7. We1 b5 8. e5 S:e5) zastosował m. in. Foltys na turnieju w Szczawnie - Zdroju w 1950 r. w partii z Szabo. Aby nie pogrążać się dalej w błędzie, który mi zarzucono podaję, że wiadomo mi, iż mistrz Foltys zastosował to posunięcie jeszcze kilkakrotnie przed turniejem w Szczawnie - Zdroju oraz że posunięcie to zostało zastosowane wielokrotnie przyczem w ostatnich czasach w r. 1950 na Olimpiadzie w Dubrowniku przez Rzeszewskiego w partii z Euwem. W liczbie tej nie uwzględniam kilku własnych partii w których zastosowałem te posunięcie, gdyż domyślam się z artykułu dr M. Szapiro, że „kryteria praktyczne" mogą wyniknąć tylko w grze arcymistrzów.

Jako usprawiedliwienie dla siebie wyjaśniam, że wyżej wymienionych partii nie podałem w moim artykule z uwagi na oszczędność miejsca oraz dlatego, że żadna z nich, łącznie z partią Foltys — Szabo, poza posunięciem 9. W:e5 nie ma z moim wariantem nic wspólnego. Co prawda autor pisze, że od 11-go posunięcia przebieg partii Foltys — Szabo i analizy nieco się rozchodzą, ale radzi on sobie z tym doskonale wprowadzając kilka posunięć z tejże partii — zagranych tam w innej pozycji — poczym „osiągamy całkowitą identyczność analizy z partią".

Określenia: „nieco się rozchodzą", „sytuacja bliźniaczo podobna" nadają się do beletrystyki, w szachach zaś nie tylko zabierają drogie miejsce, ale wręcz dezorientują.

Analiza szachowa to coś więcej niż liczenie posunięć i sprawdzanie pozycji. Przestawienie zaś posunięć to właśnie baza dla wielu pomyłek szachowych. O ile jednak wybaczalne są one w grze praktycznej, jak powiada dr A. Ameisen, o tyle w analizie domowej popełniać ich nie wolno. Autor artykułu krytycznego popełnił ten dodatkowy błąd, że nie sprawdził mojego wyjaśnienia do

13-go posunięcia czarnych, nazwał go lakonicznym i mechanicznie zastosował posunięcie z partii Foltys — Szabo 13... d6? Tymczasem w wariancie moim po dalszych posunięciach 9. W:e5 b:a4 10. S:d4 0-0 11. Sc3 We8 12. Gg5 Gb7 (logiczność całej tej kontynuacji wyjaśniona została w moim artykule) 13. Sf5 musi nastąpić 13... Gf8, gdyż po 13... d6? 14. W:e7 (zamiast 14. S:e7 jak chce autor artykułu krytycznego) 14... W:e7 15. G:f6 g:f6 16. Hg4+ Kf8 17. Hg7+ Ke8 18. S:e7 przewaga białych nie ulega żadnej wątpliwości.

Dr Marek Szapiro

W SPRAWIE „SYSTEMU KREMERA"

W praktyce turniejowej nierzadko spotykamy pewne ciekawe założenie otwarcia przez białe. Charakterystyczny wstęp debiutu obejmuje: Po pierwsze — ruch Sg1-f3, po drugie — rozwinięcie Gońca na g2, po trzecie — małą roszadę; posunięcia pionami hetmańskimi schodzą w zasadzie na plan nieco dalszy. W zależności od przebiegu otwarcia może się wyłonić partią katalońska, debiut Reti'ego, gra angielska, gambit hetmański, a nawet obrona indyjska różnego rodzaju. Mamy tu więc niezwykle elastyczne ujęcie otwarcia.

1. Sg1-f3 d7-d5

Można również grać 1... Sf6 z intencją flankowania jednego lub obu Gońców. I tak np.:

A. Fianchetto na b7.

Barcza — Ragozin (Budapeszt — Moskwa, 1949). 2. g3 b6 3. Gg2 Gb7 4. 0-0 d5 5. c4 e6 6. Se5 Gd6 7. d4 Sbd7 8. Sd3 0-0 9. Sc3 a6? (c6!) 10. Gf4! G:f4 11. S:f4 c6 12. c:d5 z lepszą grą dla białych.

Barcza — Awerbach (Budapeszt — Moskwa, 1949) 2. g3 b6 3. Gg2 Gb7 4. 0-0 e6 5. c4 Ge7 6. Sc3 0-0 7. b3 d5 8. c:d5 e:d5 9. d4 Sbd7 10. Gb2 c6 11. Wc1 Wc8 12. Se1 We8 13. Wc2 Gf8 14. Sd3 g6 15. Gh3 Gg7 16. Se5 z lekką przewagą białych.

W przytoczonych grach zwraca uwagę przerzucanie Skoczka królewskiego białych na d3!

B. Fianchetto podwójne.

Barcza — Castaldi (Wenecja 1948). 2. g3 b6 3. Gg2 Gb7 4. 0-0 c5 5. c4 g6 6. b3 Gg7 7. Gb2 0-0 8. d4 (silniejsze od 8. d3 d5! — por. partię Canal — Rubinstein, Karlsbad 1929) ... c:d4 9. H:d4! d5 10. Wd1 Hc8 11. c:d5 G:d5 12. Sc3 Gb7 13. Wc1 Sc6 14. Hh4 Hf5 15. Sd5 z przewagą białych.

C. Fianchetto na g7.

Benkö — Simagin (Budapeszt — Moskwa, 1949). 2. g3 g6 3. Gg2 Gg7 4. 0-0 c5 5. c4 0-0 6. d4 c:d4 7. S:d4 d5 8. c:d5 S:d5 9. Sb5 e6 10. S1c3 a6 11. S:d5 e:d5 12. Sc3 d4 13. Sd5 z wygodniejszą grą dla białych.

Rzeszewski — O'Kelly (Amsterdam 1950). 2. g3 g6 3. Gg2 Gg7 4. 0-0 0-0 5. c4 c5 6. d4 d5 7. d:c5 d:c4 8. Hc2 Hd5 9. Sa3 H:c5 10. H:c4 Hh5 11. Sg5 Sc6 12. h3 Se5 13. Hb5 z przewagą białych.

Benkö — Bronstein (Budapeszt — Moskwa, 1949) 2. g3 d5 3. Gg2 g6 4. 0-0 Gg7 5. d4 c5 6. c4 0-0 7. c:d5 S:d5 8. Sc3 S:c3 9. b:c3 Sc6 10. Ge3 Ge6 z obustronnymi szansami.

Barcza — Troianescu (Szczawno Zdrój 1950) 1. Sf3 d5 2. g3 g6 3. Gg2 Gg7 4. d4 Sf6 5. 0-0 0-0 6. c4 d:c4 7. Sa3 c6 8. S:c4 Ge6. Gra w przybliżeniu równa.

Chasdan — Czerniachowski (Leningrad 1951). 1. Sf3 d5 2. g3 g6 3. Gg2 Gg7 4. d4 c5 5. 0-0 c:d4 6. S:d4 a6 7. c4 d:c4 8. Ha4+ Sd7 9. Wd1 Hc7 10. Sa3 c3 11. Sab5 z przewagą białych.

Foltys — Gligorić (Wenecja 1949). 1. Sf3 d5 2. g3 g6 3. Gg2 Gg7 4. d4 Sh6 5. 0-0 0-0 6. c4 c6 7. c:d5 c:d5 8. Sc3 Sf5 9. Hb3 Sc6 z dobrą grą dla czarnych.

W praktyce więc bardziej opłaca się czarnym fianchetto na g7, niż na b7.

2. g2-g3

To właśnie stanowi najistotniejszy moment systemu: po 1... d5 gra się 2. g3, nie zaś 2. c4 ani 2. b3

2. ... Sg8-f6

Rzadziej ciąg ten ulega odroczeniu, np. Gdański — Jaszczuk (Szczecin 1949) 2... c5 3. Gg2 Sc6 4. d4 c:d4 5. S:d4 e6 6. 0-0 Sf6 7. c4 Hb6 8. S:c6 b:c6 9. Hc2 Gb7? 10. b3 Ge7 11. Gb2 0-0 12. Sc3 c5? 13. c:d5 e:d5 14. Sa4 z lepszą grą białych.

3. Gf1-g2 c7-c5

Dobrą obronę daje przejście do nowojorskiego wariantu otwarcia Reti'ego przez 3... Gf5. I tak:

W partii Barcza — Smysłow (Budapeszt — Moskwa, 1949) nastąpiło 4. 0-0 e6 5. c4 Sbd7 6. b3 Ge7 7. Sc3 (Reti zwykle wyprowadzał Skoczka na d2, by nie przesłaniać przekątnej czarnopolowego Gońca) ... c6 8. Gb2 h6 9. d3 0-0 10. c:d5 (tu zaleca teoria 10. Wc1 celem przegrupowania: Wc2 i Ha1) ... e:d5 11. Sd4 Gh7 12. e4? (Gh3!) ... Gc5! z lepszą grą czarnych.

W partii Barcza — Gawlikowski (Szczawno Zdrój 1950) zagrano 4. c4 c6 5. c:d5 c:d5 6. Hb3 Hb6 7. H:b6 a:b6 8. Sc3 Sc6 9. d3 e6 10. Gf4 Gc5 11. 0-0 Ke7 z mniej więcej równą końcówką.

Barcza — Rossolimo (Wenecja 1949) 4. c4 c6 5. c:d5 c:d5 6. Hb3 Gc8 7. d3 Sc6 8. Gf4 e6 9. Sc3 Gd6 10. G:d6 H:d6 11. Sb5 He7 12. Wc1 0-0 13. Sbd4 Gd7. Gra równa.

Plater — Füster (Warszawa 1949). 4. 0-0 c6 5. d3 e6 6. Sbd2 Gc5 7. He1 h6 8. e4 Gh7 9. e5 Sfd7 10. Sb3 Gb6 11. Gd2 c5 12. He2 Sc6 13. h4 Gf5 14. c4 d4 i czarne stoją lepiej.

4. 0-0

Albo 4. d4 c:d4 5. 0-0 Gg4 6. S:d4 e5 7. Sf3 Sc6 z dobrą grą czarnych (dr Tartakower — Alechin, Nottingham 1936).

Köberl w partii z Pytlakowskim (Szczawno Zdrój 1950) zagrał 4. c4, po czym nastąpiło: 4... Sc6 5. 0-0 e5! 6. c:d5 S:d5 7. d3 Ge7 8. Sc3 Sc7 (Ge6!) 9. Ge3 0-0 10. Wc1 Wb8 11. Sd2 Sd4 z nieco wygodniejszą grą dla białych. Wyraźniej uwydatniła przewagę czarnych w centrum partia Lisicyn — Botwinnik (Leningrad 1932). 8. Sbd2 0-0 9. Sc4 f6 10. Ge3 Ge6 11. a4 Hd7 12. Hd2 b6 13. Wfc1 Wac8 14. Hd1 Kh8 15. Gd2 Wfd8.

4. ... e7-e6 5. d2-d4 Sb8-c6

Druga możliwość, wcale nie gorsza, polega na 5... c:d4 6. S:d4 Gc5. Np.

Barcza — Kotow (Budapeszt — Moskwa, 1949) 7. c4 0-0 8. Sb3 Gb6 9. c:d5 S:d5 10. Sa3 Sc6 11. Sc4 Gc7 12. Se3 Sce7 z dobrą grą czarnych.

Barcza — Flohr (Budapeszt — Moskwa, 1949) 7. c4 0-0 8. Sb3 Gb6 9. Sc3 d:c4 10. H:d8 W:d8 11. Sd2 Sd5 12. S:c4 S:c3? 13. b:c3 Gc7 14. Gf4! Gra białych swobodniejsza, ale piony hetmańskie słabe.

Zita — Pytlakowski (Szczawno - Zdrój 1950) 7. Sc3 Sc6 8. S:c6 b:c6 9. Sa4 Gd6 10. c4 0-0 11. b3 Ga6 z dobrą grą czarnych.

6. c2-c4

To posunięcie uważane jest za najlepsze. W partii Ufimcew — Lewenfisz (Półfinał XVII mistrzostw ZSRR) zagrano 6. b3 c:d4 7. S:d4 Gc5 8. Gb2 0-0 9. c4 i teraz wg Tołusza do wyrównania prowadziło 9. ... G:d4 10. G:d4 S:d4 11. H:d4 d:c4.

6. ... c5:d4!

Słabsze jest 6... d:c4. Tajmanow proponuje na to 7. Se5! (7... S:d4? 8. e3), twierdząc, że czarne nie zdołają wyrównać ani po 7... S:e5 8. d:e5 H:d1 9. W:d1 Sd7 10. f4 ani po 7... Gd7 8. S:c6 G:c6 9. G:c6 b:c6 10. Ha4.

Inną próbę obalenia bicia na c4 demonstruje partia Barcza — Richter (Karlove Vary 1948) 7. Ha4 Gd7 (7... c:d4? 8. S:d4 H:d4 9. G:c6+ Gd7 10. Wd1 G:c6 11. H:c6+ b:c6 12. W:d4) 8. d:c5! Sa5 9. Hc2 G:c5 10. Se5 Wc8 11. Sc3 b5 (h6!) 12. Gg5! Hb6 13. Wad1! z lepszą pozycją dla białych.

7. c4:d5 e6-d5 8. Sf3:d4 Gf8-e7 9. Sb1-c3 0-0

W rezultacie wyłoniła się pozycja często spotykana w obronie Tarrascha i w partii katalońskiej, gdzie słabość piona d5 rekompensują czarnym: a) swobodna gra figurowa, b) perspektywa wykorzystania otwartych linii „c" i „e". Pozycję tę zaczerpnęliśmy z partii Zita — Tajmanow (Szczawno - Zdrój 1950).

Tak w zarysie wygląda obraz omawianego systemu gry. Widzimy, że wspomniana przez nas na wstępie elastyczność ujęcia debiutu przez białe stanowi czynnik mocno obosieczny. Romanowski podkreśla wybitnie pozycyjny charakter wariantów, a Tajmanow pisze wprost: „Istotnym minusem systemu okazuje się pewna opieszałość w rozwoju sił. Dzięki temu czarne uzyskują znaczną swobodę w centrum, co. zdaniem moim, w pełni równoważy ich szanse".

Co się tyczy autorstwa systemu, komentatorzy dość zgodnie wskazują na węgierskiego mistrza, Gedeona Barczę. Najwcześniejsza spośród znanych mi partii Barczy, granych tym systemem, odnosi się do roku 1942. Nie twierdzę, że nie stosował on tego debiutu i przedtem. Pragnę jednak ze swej strony zwrócić uwagę teoretyków na inne nazwisko. Leon Kremer, mistrz polski, grywał z upodobaniem 1. Sg1-f3. Często w drugim posunięciu grał c2-c4 lub b2-b3. Bywało wszakże, że wybierał on właśnie system elastyczny. Oto np. początek partii z dr St. Kohnem (Warszawa 1927): 1. Sf3 f5 2. g3 Sf6 3. Gg2 Sc6 4. c4 e5 5. d3 Gb4+ 6. Sfd2 0-0 7. Sc3 d6 8. 0-0 Ge6.

Bardziej interesująco przedstawia się partia Kremer — Vojnow Monachium 1936): 1. Sf3 e6 2. g3 d5 3. Gg2 c5 4. d4 Sc6 5. 0-0 Sf6. A zatym początek pokrywa się z przeanalizowanym wyżej wariantem głównym! Jak to wyżej wykazano, posunięcia 6. b3 i 6. c4 nie dają białym przewagi. Przypatrzmy się kontynuacji Kremera: 6. a3! Hb6 7. d:c5 G:c5 8. b4 Gd6? (Ge7) 9. c4 Hc7 10. Sc3 a6 11. c:d5! (wstęp do dłuższej kombinacji) ... S:b4 12. d:e6! H:c3 (G:e6) 13. H:d6!! Sc6 (H:a1 14. e:f7+ K:f7 15. Gd2) 14. e:f7+ K:f7 15. Gd2 Hc4 16. Sg5+ Kg6 (inaczej 17. Wac1 i 18. W:c6) 17. Wac1 Ha4 18. Gd5 Wd8 19. Gf7+ Kh6 20. Se6+ i mat najdalej w 2 posunięciach.

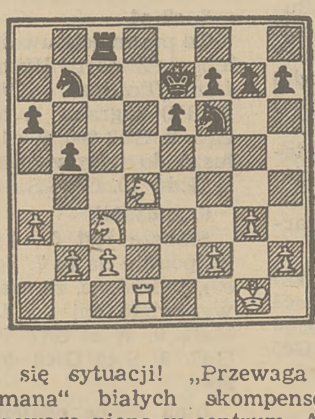
Na zakończenie jeszcze jedna partia: Kremer — Pogoriełу (Warszawa 1939) 1. d4 Sf6 2. Sf3 d5 3. g3 c5 4. Gg2 Sc6 5. 0-0 e6. Znowu (z przestawieniem ciągów) mamy pozycję wariantu głównego. I znowu Kremer gra jak wyżej! 6. a3! c:d4 7. S:d4 Gc5 8. S:c6 b:c6 9. c4 0-0 10. Hc2 Sd7 11. Sc3 Ga6 12. b3 Wac8 13. Gb2 He7 14. Wad1 Gb6 15. Hd2 Sc5 16. c:d5! e:d5 17. b4 Sb3 18. Hf4 d4 19. Sa4 H:e2 20. Wfe1 Hh5 21. S:b6 a:b6 22. Gf3 Hb5 23. Ge2 Ha4 24. G:a6 H:a6 25. Hf3 Ha4 26. Wd3 c5 27. b:c5 (W:b3, c4) ... S:c5 28. W:d4 Hc6 (Hc2!) 29. Wg4! f6? (przegrywa 29... H:f3 30. W:g7+ Kh8 31. W:f7 Kg8 32. Wg7+ Kh8 33. Wg6+; należało grać 29... g6 30. Hc3 f6 31. Hc4+ Wf7 z ciężką pozycją) 30. W:g7+!! K:g7 31. Hg4+ Kf7 (Kh8 32. We7 Wg8 33. Hh4 Wg7 34. G:f6 Wcg8 35. Hh6 Se6 36. W:e6!) 32. Hh5+ Kg8 33. We7 He4 34. W:e4 S:e4 35. Hd5+ i czarne poddały się.

Wydaje mi się, że przytoczone dane, jakkolwiek narazie szczupłe, mogą już dziś rzucić pewne światło zarówno na kwestię autorstwa, jak i na sam charakter systemu. Łączenie systemu „pozycyjnego" z nazwiskiem mistrza o wybitnym temperamencie kombinacyjnym brzmi, co prawda, paradoksalnie. Warto jednak przyjrzeć się, jak mistrz Kremer debiut ten rozwiązywał. W wariancie 1. Sf3 d5 2. g3 Sf6 3. Gg2 c5 4. 0-0 e6 5. d4 Sc6 grał on 6. a3! (co na to dzisiejsza teoria?) i zawiązywał ostrą walkę. Sądzę więc, że postawiona w niniejszym artykule teza dotycząca „systemu Kremera" zasługuje na staranne rozpatrzenie pod kątem historycznym i rzeczowym.

Dr A. Ameisen

Z NOTATEK STAREGO SCEPTYKA

Mam ochotę stoczyć dziś „bitwę o wykrzyknik". O ten wykrzyknik mianowicie, którym mistrz **Plater** (białe) zaopatrzył 22. ruch swej partii z mistrzem **Gadalińskim** z międzynarodowego turnieju w Sopocie w r. 1951. Znajdziecie partię tę w 4 Nr „Szachów" z kwietnia br. Po 21 ruchu czarnych powstała pozycja następująca:

Przyjrzyjmy się sytuacji! „Przewaga pionów na skrzydle hetmana" białych skompensowana jest u czarnych przewagą piona w centrum. Ale białe mają figury scentralizowane, szczególnie dobrze stoi Sd4; o czarnych jeszcze tego powiedzieć nie można. Czarny król na wypadek uproszczonej końcówki stoi bliżej centrum, ale w tej chwili z pewnych względów jest może zanadto eksponowany.

W tej sytuacji Plater robi ruch **22. Sc3-a2**, który sam nazywa „pozornie dziwnym posunięciem", zaopatruje go w wykrzyknik i wypowiada uwagę, że czarne zechcą w przyszłości wykorzystać przewagę piona w centrum i że białe, nie mogąc się wobec tego biernie przypatrywać „nadchodzącej burzy" — muszą „za wszelką cenę uaktywnić piony na skrzydle hetmańskim i tam przenieść walkę".

Czy to nie jest gruba przesada? Prawda — czarne mają przewagę w centrum, ale realizacja tej przewagi — jeśli w ogóle się powiedzie — jest muzyką dalekiej i wątpliwej przyszłości. I dla tego dalekiego cienia groźby dobrowolnie zlikwidować własną przewagę pionów na skrzydle hetmana i dążyć do zdwojenia białych pionów? Nie byłoby chyba logiki w szachach, jeśliby zrobienie z 3 zdrowych pionów — 2½ słabych pionów zasługiwało na wykrzyknik Spróbuję to zresztą udowodnić.

Zobaczmy: **22... Sf6-d5 23. Sa2-b4 Sd2-b4 Sd5:b4 24. a3:b4 Sb7-d6!**

Czarne wprowadzają do gry skoczka i uniemożliwiają w przyszłości szacha białym skoczkiem na f5

25. Wd1-a1

Znacznie lepsze było 25. f4.

25. ... e6-e5! 26. Sd4-f3 f7-f6

Białe mają teraz do wyboru dwie alternatywy: A) 27. c2-c3, albo B) 27. Wa1:a6.

A) 27. c2-c3. 27... Wc8-c6 28. Sf3-d2 Ke7-e6 29 Sd2-b3 Sd6-b7 30. Sb3-a5 (a) Sb7:a5 31. Wa1:a5 (po 31. b:a5 czarne zyskują conajmniej piona przez 31.. Wc4) Ke6-f5 i czarne mogą teraz przystąpić do realizacji swojej przewagi pionów w centrum, czemu białe chciały tak bardzo zapobiec.

A teraz jeśli białe w 30. ruchu zagrają (a) 30. Sb3-c5+ to 30... Sb7:c5 31. b4:c5, Ke6-d5 32. Wa1-d1+ (Po 32. b4 nastąpiłoby 32... Kc4 i po 33. Wa3 albo 33. Wc1 wygrywa obejście królem piona c3 i zaatakowania w następnych ruchach wieży i piona) Kd5:c5 33. Wd1-d7 g7-g5 34. Wd7:h7 Kc5-c4 35. h2-h4 g5.h4 36. g3:h4 (Po 36. W:h4+ wygrywa 36... Kb3. 37. Wb4+, Kc2 i następnie 38... Wc4) Kc4-b3 37. h4-h5 Kb3:b2 38. h5-h6 Kb2:c3 z wygraną dla czarnych końcówką.

Druga ewentualność: **B) 27. Wa1:a6.** 27... Wc8:c2 28. Wa6-a7+ Ke7-e6 29. Wa7:g7 h7-h6 30. Wg7-g6 Sd6-f7 31. Sf3-e1 (b) Wc2:b2 32. Se1-d3 Wb2-b1+ 33. Kg1-g2 Ke6-f5 34. Wg6-g7 Sf7-d6 35. Wg7-d7 Sd6-c4 36. Wd7-b7 Wb1-b3 37. Wb7-d7 Sc4-b2 z zyskiem piona. Jeśli w 36. ruchu zagrają białe zamiast 36. Wb7 — 36. Wd5 to 36... Wb3. 37. Kf1 (po 37. Kf3 nastąpi 37... W:d3+!) Ke4. 38. Sc5, K:d5. 39. S:b3. Sa3 również ze zdobyciem piona.

Białe w 31. ruchu zagrać mogą (b) skoczkiem zamiast na e1 — na h4:31. Sf3-h4. Dalszy ciąg będzie wówczas następujący 31... Wc2-c4! 32. g3-g4 h6-h5 33. h2-h3 Sf7-g5! 34. Sh4-f5 h5.g4 35. Sf5-e3 Wc4-c1+ 36. Kg1-g2 (na 36. Kh2 nastąpi 36... Sf3+. 37. Kg3, Wg1+. 38. Sg2, W:g2+. 39. K:g2, Sh4+) g4:h3+ i wygrywa.

Na tym kończy się „bitwa o wykrzyknik" i myślę, że mistrz Plater nie będzie się przy nim upierał. Myślę też, że szachiści bardziej agresywnego typu po 22 ruchu białych 22. Sc3-a2 zaryzykowaliby może tzw. „atak mniejszościowy" 22... a6-a5 dwoma pionami czarnymi na trzy białe. Ale to kryłoby w sobie po pierwsze pewne ryzyko, a po drugie — uniemożliwiłoby przeciwnikowi zepsucie jego „przewagi pionów na skrzydle hetmana", a tego nikt przecież chętnie nie robi.

DZIAŁ PARTII

854

PARTIA KATALOŃSKA

grana na X Olimpiadzie w Helsinkach w sierpniu br.

Smysłow (ZSRR) — **Evans** (USA)

1. d2-d4 Sg8-f6 2. c2-c4 e7-e6 3. g2-g3 d7-d5 4. Gf1-g2 d5:c4 5. Hd1-a4+ Sb8-d7 6. Ha4:c4 c7-c5 7. Sg1-f3 a7-a6 8. d4:c5

Nowsza, mało jeszcze zbadana idea. Białe nie chcą dopuścić do normalnej w tym debiucie kontrakcji czarnych na lewym skrzydle, związanej z manewrem b7-b5, Gb7 i Wc8 z ew. c:d4 lub c5-c4. I w ten jednak sposób białym raczej trudno wydobyć coś realnego z tego spokojnego otwarcia.

8. ... Gf8:c5 9. Hc4-h4 0-0 10. 0-0 Sf6-d5

Czarne zupełnie słusznie proponują wymianę hetmanów, licząc na prawie równą końcówkę, albo, jak kto woli „grę środkową bez hetmanów". Dobre było oczywiście również 10. ... Ge7, poczem jednak białe mogłyby osiągnąć pewien nieznaczny nacisk na pozycję roszady czarnych.

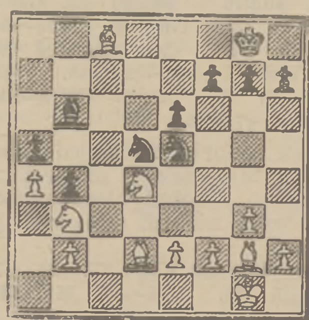
11. Hh4:d8 Wf8:d8 12. Sb1-d2 b7-b5 13. Sd2-b3 Gc5-b6 14. Gc1-g5 Wd8-e8(?)

Posunięcie to nie zasługuje jeszcze coprawda na nazwę „błędu", widać w nim jednak jak gdyby pewną lękliwość i niepewność. Właściwe było konsekwentne 14. ... f6 i jeśli 15. Gd2 to 15. ... Sc5! (16. Sa5? Se4, albo 16. Sf-d4, Kf7!) z najzupełniej równą grą.

15. Gg5-d2 a6-a5

Białe groziły ulokowaniem jednej ze swych lekkich figur na a5 i temu pragną czarne zapobiec, doprowadzi to jednak ostatecznie do opanowania przez białe ważnego pola c4. Niedobre już jednak było teraz 15. ... Sc5 wobec 16. Sf-d4! i czarne nie mają ruchu Kg8-f7, grozi zaś S:c5, G:c5, Sb3 i Sa5 oraz ew. izolowanie piona „d" (w pewnych wariantach).

16. a2-a4! b5-b4 17. Wf1-c1 Gc8-a6 18. Sf3-d4 Sd7-e5 19. Wc1-c2 Wa8-c8 20. Wa1-c1 Wc8:c2 21. Wc1:c2 We8-c8 22. Wc2:c8+ Ga6:c8

Wytworzyła się lekkofigurowa końcówka, w której wydaje się, że możnaby już właściwie zgodzić się na remis... Smysłow nie porzuca jednak jeszcze myśli o zwycięstwie licząc (i jak się okaże słusznie!) na swoją wspaniałą technikę, oraz pewne mikroskopijne słabości w obozie czarnych.

23. Sd4-f5!

Wymusza dalsze osłabienie pozycji czarnych pionów, gdyż grozi poprostu 24. G:d5 (24. ... e:d5?? 25. Se7+), a jeśli 23. ... Gb7 to 24. Se7+! i czarne muszą albo pogodzić się z losem i dopuścić do izolowania piona „d" (po 24. ... Kf8) albo dać przeciwnikowi silną parę gońców (po 24. ... S:e7 25. G:b7).

23. ... e6:f5 24. Gg2:d5 Se5-g4 25. e2-e3 Gc8-d7

Pion a4 jest niemożliwy do obrony, ale...

26. Sb3-d4! Gb6:d4 27. e3:d4 Gd7:a4 28. Gd5-c4

...wzamian zań uzyskały białe wreszcie atut pary gońców i nadzwyczaj groźnego wolnego piona „d". Rozpoczyna się teraz druga faza tej niezwykle ciekawej i pouczającej końcówki.

28. ... Sg4-f6 29. d4-d5! Ga4-c2 30. f2-f3 Sf6-e8 31. Gd2-f4 Gc2-a4

Białe gońce opanowują całą szachownicę. Awansowanie czarnych pionów na lewym skrzydle: 31. ... a4 32. Kf2, a3 33. b:a3, b:a3 prowadziło po 34. Ga2! i 35. Gc1 jedynie do straty piona a3.

32. Kg1-f2 Kg8-f8 33. Kf2-e3 Kf8-e7 34. Ke3-d4!

Białe prowadzą tę końcówkę w wielkim stylu, nie licząc się z dalszymi materialnymi „inwestycjami". Obecnie oddają one drugiego piona, ale za to przedostają się królem wgłąb pozycji czarnych.

34. ... Ga4-d1 35. Kd4-c5! Gd1:f3 36. d5-d6+! Ke7-d7 37. Gc4-b5+!

Oczywiście znacznie lepsze niż bicie na f7. Trzy figury białe w połączeniu z pionem d6 pracują ze straszną siłą i czarne są zupełnie zduszone.

37. ... Kd7-d8 38. Kc5-b6 Se8-f6

„Więzień" próbuje wymknąć się, ale nie na długo... Próba wyprowadzenia go przez g7 prowadziła po np. 38. ... g6 39. K:a5, Sg7?? do natychmiastowej katastrofy po 40. Gg5+.

39. Gf4-g5! Gf3-d5 40. Kb6:a5 b4-b3 41. Ka5-b4 Gd5-e6 42. Gb5-a4 Kd8-c8 43. Gg5:f6! g7:f6

Rozpoczyna się trzecia faza tej przepięknej końcówki — zwykła końcówka z jednobarwnymi gońcami, gładko już przegrana dla czarnych, gdyż wobec nieszczęsnych „trojaczków" na linii „f" białe mają praktycznie nie piona mniej, ale przeciwnie — piona więcej! Los piona b3 jest oczywiście również przesądzony.

44. d6-d7+!

Zbyt pospieszne okazałoby się „wyprostowanie" trojaczków za pomocą 44. G:b3? Kd7 45. G:e6+?? f:e6 46. Kc5 wobec 46. ... e5! 47. b4, e4 i białe już nie wygrają!...

44. ... Kc8-d8

Po 44. ... G:d7? 45. G:d7+, K:d7 46. K:b3, końcówka jest elementarna i dlatego czarne oczywiście unikają wymiany gońców. Pouczającym manewrem wpędzają jednak teraz białe przeciwnika w „zugzwang" zmuszając do tej wymiany.

45. Ga4-b5! Kd8-c7

Albo 45. ... Gd5 46. Kc5, Gf3 47. Kd6, Gg4 48 Gc4, Gd1 (inaczej 49 Gb3) 49. G:f7, h6 50. Ge6, Gc2 51. Gd5, Gd1 52. Ke6, Gc2 53. Gc6 i czarne tracą wszystkie piony na czarnym skrzydle.

46. Gb5-c6! Kc7-d8 47. Gc6-a4 Kd8-c7 48. Kb4-c5! Ge6:d7

Rezygnacja, połączona jednak z ostatnią jeszcze chytrą pułapką...

49. Ga4:b3!

Ciężką omyłką byłoby „najprostsze" 49. G:d7? K:d7 50. Kc4, gdyż po 50. ... f4!! 51. g:f4, Ke6 52. K:b3, Kf5 53. Kc4, K:f4 białe już nie wygrają, np. 54. Kd4, Kg4, albo 54. b4, Ke5 55. b5 (55. Kc5, Ke6!) Kd6 56. Kd4, f5! 57. Ke3 (57. b6, Kc6 58. Ke5, K:b6 59. K:f5, Kc5) Kc5 58. Kf4, K:b5 59. K:f5, Kc5 60. Kf6, Kd5 61. K:f7, Ke5 62. Kg7, Kf5 63. K:h7, Kg4 i remis!

49. ... Gd7-e6 50. Gb3-d5!

Pointe'a.

50. ... Kc7-d7 51. b2-b4 Kd7-c7 52. b4-b5 Ge6:d5

Gorzki przymus. Po 52. ... Kd7 nastąpi 53. b6, Kc8 54. Kd6. Kb8 55. G:e6, f:e6 56. K:e6 itd.

53. Kc5: d5

Ostatnia, czwarta faza: końcówka pionowa. elementarnie wygrana dla białych.

53. ... Kc7-b6 54. Kd5-c4! Kb6-b7 55. Kc4-c5 Kb7-c7 56. b5-b6+ Kc7-b7 57. Kc5-b5 h7-h5 58. h2-h4! Kb7-b8 59. Kb5-c6 Kb8-c8 60. b6-b7+ Kc8-b8 61. Kc6-b6 f5-f4 62. g3:f4 f6-f5 63. Kb6-c6 f7-f6 64. Kc6-d6 Kb8:b7 65. Kd6-e6 i czarne poddały się.

Znakomita końcówka pozostawiająca niezatarte wrażenie, prawdziwa ozdoba X Olimpiady. Przypomina ona te arcydzieła, które w okresie największej świetności tworzyli dr. Lasker, Capablanca i przede wszystkim Rubinstein, wygrywając partie, w których przeciwnik nie zrobił właściwie ani jednego błędu...

(Uwagi St. Gawlikowskiego)

855

OBRONA CARO — KANN

grana na X Olimpiadzie w Helsinkach w sierpniu rb.

Tarnowski (Polska) — van Scheltinga (Holandia)

1. e2-e4 c7-c6 2. d2-d4 d7-d5 3. Sb1-c3 d5:e4 4. Sc3:e4 Sb8-d7 5. Sg1-f3 Sg8-f6 6. Se4-g3

Częściej grywa się w tym miejscu 6. S:f6+, aby po 6. ...S:f6 zmniejszyć nacisk czarnych na pola e5 i c5. Posunięcie w tekście opóźnia nieco rozwój czarnych, przyczem zachowany zostaje ważny w późniejszym ataku skoczek, wobec czego posunięcie 6. Sg3 wydaje się lepsze od 6. S:f6+.

6. ...e7-e6 7. Gf1-d3 Gf8-e7 8. 0-0 0-0 9. Hd1-e2

Wzmacnia nacisk na punkt e5 oraz diagonalę f1-a6, która zostanie osłabiona po koniecznych posunięciach czarnych c6-c5 i b7-b6. Ponadto posunięciem w tekście unikają białe wymiany hetmanów, względnie swego białopolowego gońca, co groziło po 9. ...c5.

9. ...c6-c5 10. c2-c3 c5:d4

Lepsze było 10. ...b6.

11. Sf3:d4 Sd7-c5 12. Gd3-c2 Wf8-e8

Niekorzystne było dla czarnych 12. ...b6 gdyż po 13. Sc6 i 14. S:e7 straciłyby one parę gońców przy otwartym centrum.

13. Gc1-g5 Sf6-d5 14. Gg5:e7 Hd8:e7 15. Wf1-e1 b7-b6 16. Wa1-d1 Gc8-b7 17. He2-g4 Sd5-f6 18. Hg4-h4 He7-c7

Groziło 19. Sd-f5.

19. We1-e3 Wa8-d8 20. Wd1-e1 Sc5-d7 21. Sg3-h5 Hc7-c5

Interesujący wariant mógł wyniknąć po 21. ...S:h5. Nastąpiłoby wówczas 22. G:h7+, K:h7. 23. H:h5+, Kg8. 24. Wh3. f6 25. Hh7+, Kf7. 26. Wg3 i mat w kilku posunięciach.

22. Sh5:f6+ Sd7:f6 23. Gc2:h7+ Kg8—f8 24. Gh7—b1 Hc5—h5 25. Hh4:h5 Sf6:h5 26. Gb1—e4 Gb7:e4 27. We3:e4 Sh5—f6 28. We4—e5 Wd8—d7 29. f2—f3 We8—c8 30. Kg1—f2 g7—g6.

Białe zdobyły piona, jednakże realizacja tej przewagi nie jest łatwa. Zadanie uprościł nieco niedoczas, w którym znaleźli się obaj przeciwnicy.

31. We1—e2 Kf8—g7 32. h2—h3 Sf6—d5 33. We2—d2 Kg7—f6 34. We5—e4 Sd5—e7 35. Sd4—b3 Wd7:d2+ 36. Sb3:d2 Se7—f5 37. We4—c4 Wc8—d8 38. Sd2—e4+ Kf6—g7 39. Wc4—c7 a7—a5 40. Kf2—e2 Wd8—d5 41. g2—g4 Sf5—h4 42. 42. c3—c4 Wd5—e5.

Zapisane posunięcie. Nieco dłużej mogły czarne stawiać opór po 42... Wd4.

43. Ke2—f2 Kg7—f8 44. Se4—f6! i czarne poddały się wobec nieuchronnej straty jakości.

(Uwagi A. Tarnowskiego)

856

PARTIA HISZPAŃSKA

grana na X Olimpiadzie w Helsinkach w sierpniu rb.

Byrne (U.S.A.) — Śliwa (Polska)

1. e2-e4 e7-e5 2. Sg1-f3 Sb8-c6 3. Gf1-b5 a7-a6 4. Gb5:c6 d7:c6 5. Sb1-c3 Gf8-c5

Teoria poleca w tym miejscu 5...f6. 6.d4, e:d4 i t.d., aby więc uniknąć znanych wariantów, związanych z ruchem d2-d4 zagrałem powyższe posunięcie. Gdyby teraz białe odpowiedziały 6. S:e5 to 6... G:f2+ 7.K:f2, Hd4+ i 8...H:e5.

6. d2-d3 f7-f6 7. Gc1-e3 Gc5:e3 8.f2:e3 Sg8-h6(!)

Ruch ten wyjaśnia poprzednią wymianę. Punkt e5 musi zostać wzmocniony, jeżeli jednak czarne chciałyby to osiągnąć przez Sg8-e7-g6, to mogłoby się okazać, że punkt e7 jest potrzebny dla hetmana, a skoczek na g6 stoi niezbyt pewnie z uwagi na h2-h4-h5. Poza tym skoczek z f7 może przez d6 wejść skutecznie do gry.

9. Hd1-d2 Hd8-e7 10. 0-0-0 Gc8-d7

Oczywiście jeśli 10...Gg4 to 11.h3 z wygraniem tempa, dobrze wygląda natomiast 10...Ge6. Nie chciałem jednak liczyć się wówczas z możliwym wariantem 11.d4, Sf7. 12.d5 znów z zyskiem tempa przez białe.

11.h2-h3 0-0-0 12.g2-g4 Sh6-f7 13.Wh1-g1 Sf7-d6

Nie przechodzi wprawdzie 13...h6 ze względu na 14.Sh4 z trudnościami dla czarnych, ale przecież 13...Ge6 wydaje mi się nieco pewniejsze, gdyż pozostawiony narazie na f7 skoczek przeszkadzałby ewentualnemu g4-g5.

14.Wd1-f1 Gd7-e6 15.Sf3-h4

Ruch ten jest niedokładny, gdyż pozwala czarnym na korzystne rozwiązanie problemów królewskiego skrzydła. Bardziej podobało mi się 15.h4 z groźbą 16.g5

15...g7-g5! 16. Sh4-f3

Trochę lepsze było 16. Sf5, gdyż wówczas punkt g4 byłby trudny do zaatakowania. Czarne po 16...G:f5 pozbyłyby się przyzostałego piona f6 i grając następnie h7-h5 lub e5-e4 otrzymałyby zupełnie dobrą partię. W dalszym ciągu gry słabość piona f6 okaże się iluzoryczna, natomiast wystąpi bardzo jaskrawie słabość piona g4.

16. ... h7-h5 17. Hd2-f2 h5:g4 18. h3:g4 Wh8-h6

Broni punktu f6, umożliwiając w odpowiednim momencie zdwojenie wież. Czarne stoją obecnie lepiej, dzięki obsadzeniu wolnej linii „h" i naciskowi na piona g4. Jedyna możliwość uzyskania kontrszans przez białe leży w przeprowadzeniu przeboju w centrum przez d3-d4.

19. b2-b3 He7-h7 20. a2-a4

Ruch ten wykazuje, że białym trudno już znaleźć rozsądny plan gry. Dodatkowo jednak prowadzi on do osłabienia pozycji białego króla, co oczywiście jest na rękę czarnym, które mają zamiar po uprzednim przygotowaniu i zabezpieczeniu się — przystąpić do ataku na pozycję roszady białych.

20. ... Kc8-b8 21. Kc1-b2 c6-c5

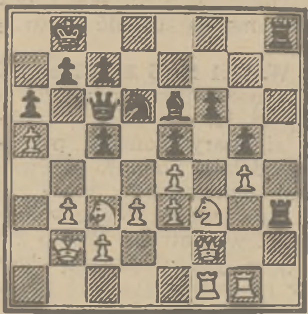
Wymierzone głównie przeciw d3-d4, grozi jednak jednocześnie zawsze c5-c4 z rozbiciem pozycji białego króla.

22. a4-a5 Hh7-d7 23. Hf2-g2 Wd8-h8 24. Wf1-d1 Hd7-c6!

Groziło 25.d4. Gdyby białe zagrały i teraz 25.d4 to 25... c:d4. 26. e:d4, S:e4. 27. S:e4, H:e4. 28. d:e5 (28. We1, Hf4. 29. d:e5, Gd5!) Gd5! lub 28...Wh3 z atakiem na skoczka f3. Widząc niemożność zagrania d3-

d4 białe szukają znów gry na linii „f“, czarne jednak już wkrótce przejdą do decydującego natarcia.

25. Hg2-f2 Wh6-h3 26. Wd1-f1

26. ... c5-c4!

Podczas gdy białe zgrupowały swoje figury na prawym skrzydle przeciwnik uznał, że nadszedł już właściwy moment i rozpoczął atak na białego króla. Jeśli teraz 27. b:c4 to prosto 27...Hc5! i nie ma ratunku przed groźbami 28... H:a5, 28... Hb4+ i 28... G:c4.

27. d3:c4 Hc6-c5

Zagrane bez ryzyka. Wygrywało prawdopodobnie również odrazu 27...G:c4. 28. b:c4, S:c4+. 29. Kc1 (jeśli 29.Kb1 lub 29.Kb3 to W:f3 i nie można bić wieży bo Sd2+; jeżeli zaś 29.Ka1 lub 29.Ka2 to 29... Hc5) Hc5. 30. Sb1 (30. He1, S:e3 z dalszym Wd8; 30. Sd5, c6) Hb4 z następującymi dwoma wariantami:

I. 31. Sf-d2, Hb2+. 32. Kd1, Wd8. 33. Ke2, H:c2. 34. Wd1, Hd3+. 35. Ke1, W:e3+;

II. 31. Sb-d2, Hb2+. 32. Kd1, Wd8. 33. Ke2 (groziło 33... W:f3 i 34. W:d2+) H:c2. 34.Wd1, W:f3. 35. K:f3 (albo 35. H:f3, W:d2+. 36. Ke1, Hc3. 37. W:d2, H:d2+. 38. Kf1, S:e3+) S:d2+. 36. Kg2, H:e4+. 37. Kg3, Hd5. 38. He1 (38. Hg2, Hb3 z groźbą Se4+i W:d1, oraz H:e3+) f5. 39. g:f5, Se4+. 40. Kf3 (40. Kh2, Wh8+ i t.d.; 40. Kg4, H:d1+. 41. H:d1, Sf2; 40. Kg2, Sd2+) g4+ i czarne wygrywają.

28. Sf3-d2 Ge6:c4 29. Sc3-a4

Na 29. Wa1 może nastąpić spokojne 29...W8-h6, gdyż czarny goniec i tak nie jest do wzięcia.

29. ... Hc5-b4 30. c2-c3 Hb4-b5 31. Wf1-a1 Gc4:b3! 32. Sd2:b3 Wh3-h2 33. Wg1-g2 Wh2:g2 34. Hf2:g2 Sd6-c4+

Posunięcie to wyjaśnia ofiarę w 31 posunięciu: jeżeli 35.Kc2 to 35... S:e3+ ze zdobyciem hetmana.

35. Kb2-c1 Hb5:b3 36. Wa1-a2 Wh8-h1+

Ostatnie posunięcia przed kontrolą czasu. Prostsze było 36... S:e3 i białe się poddają.

37. Hg2:h1 Hb3:a2 38. Hh1-h8+ Kb8-a7 39. Hh8-e8 c7-c6

Można wygrać również inaczej: 39...Hd2+. 40. Kb1, Hd1+. 41. Ka2, Hc2+ 42. Ka1, Sd2 i przed groźbami Hb1 mat i Sb3 mat nie ma ratunku.

40. He8-e7, Ha2-a1+ 41.Kc1-c2 Ha1:a4+ 42. Kc2-d3 Ha4-a3 43. He7-f7

Jeśli 43.H:f6 to 43... Hd6+.

43. ... Ha3-b3

Mały żart. Nie wolno 44. H:c4 ponieważ 44...Hd1 mat (z pięknym blokowaniem pól królewskich c4, c3, e4 i e3! — Red.).

44. Hf7:f6 Sc4-b2+ 45. Kd3-e2 Hb3-d1+ 46. Ke2-f2 Sb2-d3+ i białe poddały się, gdyż po 47. Kg3 nastąpi 47...Hg1+. 48.Kf3 (48. Kh3, Sf2+) Hf1+. zaś po 47. Kg2 — 47... H:g4+ it.d.)

(Uwagi inż. B. Śliwy)

857

GAMBIT HETMANA

grana na Olimpiadzie w Helsinkach.

Śliwa (Polska) — **Aloni** (Izrael)

1. d2-d4 Sg8-f6 2. c2-c4 e7-e6 3. Sb1-c3 d7-d5 4. Gc1-g5 Sb8-d7 5. c4:d5 e6:d5 6. e2-e3 Gf8-e7 7. Gf1-d3 c7-c6

Wchodziło poważnie w rachubę przygotowanie odrazu c7-c5, mimo izolowania piona d5. Teraz gra przechodzi na znane drogi wymiennego wariantu gambitu hetmana.

8. Hd1-c2 h7-h6 9. Gg5-f4

Ponieważ dla przeprowadzenia skoczka na f5 potrzebne jest pole g3, a gdyby goniec stał wówczas na h4 czarne ruchem g7-g5 zdobyłyby figurę. Ten system rozwoju zdradza chęci białych na atak królewski po różnostronnych roszadach.

9. ... 0-0 10. Sg1-e2 Sd7-b6 11. h2-h3 Sf6-e8

Później skoczek na e8 znajdzie się poza grą. Silniejsze wydaje mi się 11... We8, aby walczyć następnie o punkt e4.

12. 0-0-0 Gc8-e6

Zezwala na przemarsz skoczka na f4, natychmiastowe 12... Sc4 nie było jednak dobre ze względu na 13. e4 z różnymi groźbami.

13. g2-g4 Wa8-c8 14. Gf4-e5

Zwalnia pole f4 dla skoczka, jeśli jednak 14... Gd6 to 15. f4 z groźbą 16. f5. Na 14... f6 nastąpi 15. Gh2 z następnym f2-f4 itd. Atak białych zaczyna się krystalizować

14. ... Sb6-c4 15. Se2-f4 Sc4:e5

Wymiana ta nie jest dobra dla czarnych, gdyż w konsekwencji skoczek ich zostanie długo poza grą, a poza tym czarne pozbawiają się aktywnego skoczka, wymieniając go za gońca, który raczej przeszkadza białym, gdyż muszą one dbać o jego bezpieczeństwo. Dlatego lepsze było 15... Sc7 i b7-b5, aby spróbować szukać kontrszans w ataku na białego króla.

15. d4:e5 Hd8-c7

Nie należało dopuścić do osłabienia pola g6 za pomocą 16... Sc7 (lub nawet 16... Gd7, albo 16... Hd7).

17. Sf4:e6 f7:e6 18. f2-f4 b7-b5 19. g4-g5

Prawdopodobnie lepiej było ruch ten przygotować przez 19. h4, lub jeszcze lepiej przez 19. Se2 z następnym Se2-d4 (g3). Jeśli nastąpiłoby 19... h:g5 to 20. Gh7+, Kh8. 21. Hg6, g:f4. 22. Hh5, Gg5. 23. Wd-f1! Teraz następuje jednak wtrącony ruch, który sprawi białym wiele kłopotów.

19. ... Ge7-c5! 20. Wd1-e1 h6:g5 21. Sc3-d1!

Pole e3 będzie obecnie bronione przez skoczka, co zwolni następnie wieżę, a poza tym Gc5 został zaatakowany. Gdzie ma on odejść? Po 21... Ge7 nastąpi 22. Gh7+, Kh8. 23. Hg6, g:f4. 24. Hh5, Gg5 25. We-f1!, a na inne odejścia białe kontynuują jak w partii.

21. ... Gc5-b4 22. Gd3-h7+ Kg8-h8

Albo 22... Kf7. 23. Hg6+, Ke7. 24. Hg5+ i 25. We2 ze świetną partią białych.

23. We1-g1! g7-g6

Groziło 24. W:g5. Nie można bronić ruchem 23... Ge7 wobec 24. Hg6. Jeżeli 23... Gd2+ to 24. K:d2, a po 23... g:f4 następuje 24. Wg5, f:e3 (24... f3. 25. Sf2, lub 24... Gd2+. 25: K:d2, f:e3+ i teraz można także grać 26. Kc1) 25. Wh5 (po 25. S:e3. Hf7 czarny uzyskuje kontrgrę na linii „f“ (Hf4, lub Hf3) Gd2+. 26. Kb1, He7. 27. Gg8+, K:g8. 28. Hh7+, Kf7. 29. Wf1+, Sf6. 30. e:f6 itd.

24. Gh7:g6 Gb4-e7

Jeżeli 24... g:f4 to 25. Wg5, Sg7. 26. Wh-g1 ze świetną pozycją (26... f:e3. 27. S:e3, albo 26... f3. 27. Sf2 z groźbą 28. Sg4).

25. Gg6-h5

Nic nie daje 25. G:e8, Wc:e8. 28. Hg6 wobec 26... Gd8, wchodziło jednak w rachubę 25. h4, g:f4. 26. e:f4. (W:f4. 27. G:e8, W:e8. 28. Hg6) z otwarciem linii „g“. Jeżeli teraz 25... Sg7 to 26. Hg6, Gd8. 27. h4! i wygrywa, po 25... Wg8 nastąpi 26. G:e8, W:e8. 27. Hg6, Hf7. 28. Hh5+, Gf7, a jeśli 25... Gd8 to 26. G:e8 W:e8 27. Hg6 Hf7 28. Hh5+ Kg8 29. h4 i wygrywa.

25. ... Wf8-f5 26. Gh5-g4 Se8-g7 27. Gg4:f5

Niedokładność, należało grać 27. h4! g:f4. 28. G:f5, S:f5. 29. Wg6, Hd7. 30. He2 i wygrywa. Teraz czarne nie pozwalają na otwarcie linii „g“.

27. ... e6:f5 28. Wg1-g2 Wc8-f8 29. Wh1-g1

Piony czarnych na skrzydle hetmańskim stanowią wciąż poważną groźbę i dlatego białe postanawiają oddać jakość dla otwarcia linii „g“.

29. ... a7-a6 30. Sd1-c3

Aby uaktywnić skoczka, co jednak zezwala na odpowiedź:

30. ... Hc7-b6 31. Hc2-d3 b5-b4

Jeśli 31... Gc5 to 32. We1, Ge7. 33. Se2 i We-g1.

32. Sc3-e2 a6-a5 33. Wg2:g5 Ge7:g5 34. Wg1:g5 a5-a4

Na 34... Hb7 nastąpi 35. Sd4, Hc8. 36. e6! S:e6. 37. Wh5+, Kg8. 38. S:f5.

35. Se2-d4 c6-c5 36. Sd4:f5 c5-c4

Nie ratuje również i 36... W:f5 wobec 37. W:f5, S:f5. 38. H:f5, Hb5 (c4. 39. Hf6+) 39. Hf8+, Kh7. 40. Hf7+, Kh8. 41. H:d5. Hf1+. 42.

Hd1, H:h3. 43. Hd8+, Kh7. 44. Hc7+, Kh6. 45. H:c5.

37. Hd3-d4 Hb6:d4 38. Sf5:d4 Wf8-c8 39. f4-f5 c4-c3 40. f5-f6 Sg7-e8 41. b2-b3

Prościej wygrywało 41. f7 i po odejściu skoczka — 42. e6.

41. ... a4:b3. 42. a2:b3 Wc8-c7 43. Sd4-c6 Wc7-h7 44. Sc6-e7 Wh7:h3 45. f6-f7 Wh3-h1+ 46. Kc1-c2 Wh1-h2+ 47. Kc2-d1

Oczywiście nie 47. Kd3?? Wd2 mat! Czarne poddały się.

(Uwagi inż. B. Śliwy)

858

OBRONA STAROINDYJSKA

grana na X Olimpiadzie Szachowej w Helsinkach w sierpniu 1952 r.

W. Litmanowicz — **E. Heller**
Polska — ZSRR

1. d2-d4 Sg8-f6 2. c2-c4 g7-g6 3. Sb1-c3 Gf8-g7 4. Sg1-f3 0-0 5. g2-g3 d7-d6 6. Gf1-g2 Sb8-d7 7. 0-0 e7-e5 8. b2-b3

Przygotowując się do partii z Hellerem zdecydowałem się rozegrać z nim i wypróbować najnowszy system gry, zastosowany przeciwko obronie staroindyjskiej przez białe w partiach Bronstein — Kotow i Flohr — Petrosjan w XIX mistrzostwach ZSRR.

8. ... Wf8-e8. 9. Hd1-c2 c7-c6 10. Wf1-d1

Białe wstrzymują się na razie z zagraniem e2-e4, pragnąc nie dopuścić do do normalnego w tym otwarciu ustawienia swych figur przez czarne. Posunięcie w tekście, zastosowane przez Bronsteina i Flohra, dopuszcza do zagrania przez czarne 10. ... e4, jednakże to ostatnie jest dla czarnych niekorzystne z powodu 11. Sg5 d5 12. c:d5 c:d5 13. Sb5!

Na turnieju pamięci Maroczy'ego w Budapeszcie 1952 r. Stahlberg zagrał przeciwko Hellerowi 10. Gb2, po czym nastąpiło 10. ... e4 11. Sg5 e3 12. f4 (jeśli 12. f:e3 to 12. ... Gh6!) 12. ... Sf8 13. d5 Gf5 14. Hc1 h6 15. Sf3 c:d5 z doskonałą grą dla czarnych.

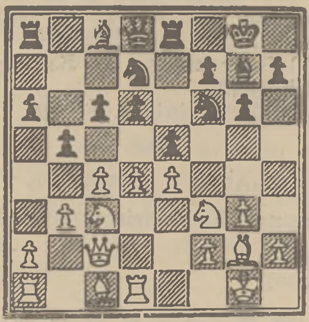
10. ... a7-a6

Teraz już czarne grożą zagrać 11. ... e4, albowiem pole b5 jest białemu Skoczkowi odebrane. We wspomnianych wyżej partiach Bronstein — Kotow i Flohr — Petrosjan czarne grały 10. ... Ha5, po czym nastąpiło 11. e4 Sf8 12. d5 c5. Od tego miejsca partie te potoczyły się w różny sposób, a mianowicie: Bronstein zagrał 13. a4, co jest słabsze, natomiast Flohr zagrał 13. Se1! i po 13. ... Sh5 14. Gf3 Hd8 15. He2 Sf6 16. a3 białe uzyskały wyraźną przewagę.

11. e2-e4

Drugi system gry dla białych związany jest z posunięciem 11. d5 i dalszym wstrzymywaniem się z zagraniem e2-e4. Po 11. d5 może nastąpić 11. ... c5 12. Sg5 h6 13. Sh3 i następnie 14. f4 (jeśli 13. ... g5, to 14. f3), albo też 11. ... c:d5 12. c:d5! (12. S:d5? S:d5 13. c:d5 f5! z przewagą czarnych, przy czym należy pamiętać o tym, że nie wolno w tym wariancie grać 13. W:d5 z powodu 13. ... e4 14. Sd4 Sb6 z wygraną czarnych) — i groźba 13. Sb5 jest dla czarnych wysoce nieprzyjemna.

11. ... b7-b5

12. d4-d5

Posunięcie to, aczkolwiek zgodne z duchem otwarcia, nie jest najlepsze. Wydaje mi się, że najlepszy sposób obalenia strategii czarnych to **12. Ga3!** Posunięcie to wybrałem przy partii w rachubę, jednakże po 20-minutowym namyśle zdecydowałem się zagrać spokojnie 12. d5, nie potrafiłem bowiem obliczyć dokładnie karkołomnych wariantów. A oto niektóre z nich :

Białe grożą bić piona 13. G:d6. Jak łatwo można zauważyć, czarne nie mogą grać ani 12... Hc7, ani 12... He7, gdyż następuje 13. G:d6! H:d6 14. d:e5 itd. Nie przechodzi również 12... Sf8 lub 12... Sc5 z powodu 13. d:e5, ani też 12... Gf8 z powodu 13. d:e5 d:e5 (a nie 13... S:e5? 14. S:e5 W:e5 15. f4 i 16. e5) 14. G:f5 K:f8 15. c5! z wyraźną przewagą białych. Dlatego też czarne zmuszone są grać 12... e:d4 13. S:d4 i 13... c5 (jeśli 13... Hc7? to 14. c:b5 c:b5 15. e5 lub 14... a:b5 15. Sc:b5, jeśli zaś 13... b:c4 14. b:c4 Hc7? to 15. S:c6! H:c6 16. e5 z wygraną białych w obu wypadkach) Białe mają wówczas kilka dobrych gier, z których najlepszą wydaje się 14. Sc6 Hc7 15. e5! i następnie 16. Sd5 lub 16. b4 (a nie 16. c:b5 z powodu 16... e4!) z doskonałą grą dla białych.

12. ... c6:d5 13. Sc3:d5 Sf6:d5 14. c4:d5 Sd7-c5 15. Gc1-e3 Gc8-d7 16. Ge3:c5?

Białe niepotrzebnie pospieszyły się ze słuszną zresztą koncepcją. Należało najpierw zagrać 16. Wac1! Wc8 17. Hb1! z groźbą 18. G:c5.

16. ... Wa8-c8 17. b3-b4 Gg7-f8 18. Hc2-b2 d6:c5 19. b4:c5 Gf8:c5!

To jest obalenie obranego przez białe planu. Decydując się na 16. G:c5 liczyłem się z tym, że czarne zagrają teraz 19. ... W:c5, nie dopuszczając do 20. S:e5, na co nastąpiłoby 20. ... Gg7. Zamierzałem wówczas grać 20. Wac1, słusznie oceniając wytworzoną sytuację, jako korzystniejszą dla białych. Dopiero gdy mój przeciwnik zagrał 19. ... G:c5 zauważyłem, że i teraz nie wolno mi grać 20. S:e5? z powodu 20. ... Hf6 21. Sc4 (21. Sd3? Gd4) i czarne grają nie 21. ... H:f2+ 22. H:f2 G:f2+ 23. K:f2 W:c4 z minimalnie lepszą końcówką dla czarnych, lecz 21. ... H:b2! 22. S:b2 Gg4! i sytuację białych można ocenić jako przegraną.

20. Wa1-c1 f7-f6 21. h2-h3 Hd8-a5

Na skutek niedokładności, popełnionej w 16. posunięciu, białe pozbyły się pary Gońców, przy czym czarne zdobyły ponadto przewagę na skrzydle hetmańskim, białe zaś nie mogą na razie zrealizować swej przewagi w centrum. Warto zwrócić uwagę, z jak wspaniałą techniką Heller realizuje uzyskaną przewagę.

22. Hb2-b3 Kg8-g7 23. Gg2-f1

Błędem byłoby 23. Se1 (celem 24. Sd3) z powodu 23. ... G:f2+! 24. K:f2 W:c1 25. W:c1 Hd2+ i czarne wygrywają.

23. ... Gc5-a3 24. Wc1:c8 We8:c8 25. Sf3-e1 Wc8-c3 26. Hb3-b1 Ha5-b4 27. Hb1:b4 Ga3:b4 28. Wd1-b1

Lepsze było 28. Sd3 Gd6 29. Wc1 itd.

28. ... Gb4-d6 29. Kg1-g2 f6-f5 30. f2-f3 Kg7-f6 31. Gf1-d3 Gd6-c5 32. Wb1-b2 Wc3-a3!

W przeciwnym razie białe grają 33. Wc2.

33. Wb2-e2

Grubym błędem byłoby 33. Wc2 z powodu 33. ... Gb4 i białe tracą figurę.

33. ... a6-a5 34. Gd3-b1 b5-b4 35. Se1-d3 Gd7-b5 36. We2-d2 Gc5-e3 37. Wd2-d1 Ge3-d4 38. Sd3-f2?

Błąd popełniony w dużym niedoczasie. Pozycja białych jest jednak że przegrana. Po 38. Wd2 Gc4 39. Sf2 a4 czarny pion kosztuje całą figurę.

38. ... Gb5-e2 39. Wd1-c1 Ge2:f3+ 40. Kg2-f1 Wa3-c3 41. Wc1:c3

Po 41. We1 a4 białe są w całkowitym prawie „zugzwangu".

41. ... b4:c3

Białe poddały się, albowiem przed groźbą 42. ... G:f2 i 43. ... Gd1 można się obronić jedynie za cenę dalszych strat materialnych.

Uwagi mjr. W. Litmanowicza.

859

OBRONA KRÓLEWSKO-INDYJSKA

grana na X Olimpiadzie Szachowej w Helsinkach.

Najdorf — **Filip**
(Argentyna) — (Czechosłow.)

1. d2-d4 Sg8-f6 2. c2-c4 g7-g6 3. g2-g3 Gf8-g7 4. Gf1-g2 d7-d5 5. c4:d5

To jest lepsze od 5. Sc3, gdyż po 5. ... d:c4! 6. Ha4+ Sfd7! 7. Sf3 Sc6! gra przechodzi w jeden z korzystnych dla czarnych wariantów obrony Grünfelda.

5. ... Sf6:d5 6. e2-e4

Posunięcie to jest znacznie ostrzejsze, a zapewne i lepsze, od spokojnego 6. Sf3. Po 6. ... 0-0 7. 0-0 c5 8. e4! Sf6 9. e5 Sd5 10. He2! Sc6 11. d:c5 Ha5 12. Sd2 Sb4 13. Sb3 Hc7 14. f4 Ge6! 15. Sc3 Wad8 16. Ge3 S:a2 partia jest niemalże równa.

6. ... Sd5-b4!

Najlepsze. Znacznie słabsze jest 6. ... Sb6, albowiem po 7. Se2 Gg4 8. f3 Gd7 9. Sbc3 Hc8 10. 0-0 Gh3 11. Ge3 białe stoją wyraźnie lepiej. (Reti — Euwe, Bad Kissingen 1928 r.)

7. d4-d5

Dotychczas posunięcie to uważane było za złe, Najdorf jednakże całkowicie je zrehabilitował. Błędem byłoby oczywiście 7. Ge3 z powodu 7. ... G:d4 8. G:d4 H:d4 itd. Za najlepsze dotąd uważano 7. a3 S4c6 8. d5 Sd4 9. Sge2 c5 (9. ... Gg4? 10. Sbc3 Sf3+? 11. Kf1! z przewagą białych, albo 10. ... e5 11. 0-0 Hf6 12. f3! Gd7 13. Ge3 również z przewagą białych, jak to miało miejsce w partii Rubinstein — Reti, Semmering 1926) 10. Sbc3 0-0 11. 0-0 e5 — z równą grą.

Nic nie daje również 7. Ha4+ S8c6 8. d5, gdyż czarne mogą grać albo 8. ... b5!? 9. Hd1! Sd4 10. Sa3 z obosieczną grą, albo też 8. ... Sd3+! 9. Kf1 S:c1 10. Sc3 Gd7! z doskonałą grą dla czarnych.

7. ... c7-c6 8. Sg1-e2!

W partii Stahlberg — Szabo, Kemmeri 1939, białe zagrały 8. a3, ale po 8. ... Ha5 9. Sc3 c:d5 10. Ge3 d4 11. a:b4 Hh8! czarne uzyskały wyraźną przewagę. Wspomniana partia uważana była za obalenie posunięcia 7. d5.

8. ... 0-0 9. 0-0 e7-e6 10. Gc1-d2!

Doskonale i daleko obliczone posunięcie. Czarne w celu poderwania białego centrum osłabiły się wyraźnie na czarnych polach (h6, f6, d6, diagonale a1-h8 i a3-f8). Dlatego też białe poświęcają jakość, byleby zlikwidować czarnopolowego Gońca czarnych, po czym ich czarnopolowy Goniec będzie mógł dominować na szachownicy.

10. ... Gg7:b2?

Czarne połknęły przynętę, po czym wszystko nagle dzieje się błyskawicznie. Należało raczej grać 10. ... He7 lub 10. ... a5, a następnie zlikwidować naprężenie w centrum.

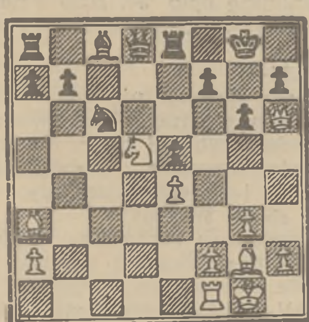
11. Gd2:b4 Gb2:a1 12. Sb1-c3! Ga1:c3 13. Se2:c3 Wf8-e8 14. Hd1-c1 e6-e5

W ten sposób czarne próbują przesłonić diagonalę a1-h8.

15. Gb4-a3

W celu zagrania f2-f4.

15. ... c6:d5 16. Sc3:d5 Sb8-c6 17. Hc1-h6!

Od tego miejsca następuje cała seria wspaniałych posunięć białych i wymuszonych odpowiedzi czarnych.

17. ... f7-f6

Smutna konieczność, groziło jednak 18. Ge7!! i czarne zmuszone są oddać Hetmana za 2 lekkie figury, w przeciwnym bowiem razie następuje 19. Sf6+ i 20. H:h7 mat.

18. f2-f4 f6-f5

I znów jedyne, w przeciwnym bowiem razie białe grają 19. f4 Np. 18. ... Ge6 19. f5! g:f5? 20. S:f6+ Kf7 21. S:e8 H:e8 22. H:h7+ Kf6 23. e:f5 albo 19. ... G:d5 20. f:g6 Hd7! (20. ... We7 21. e:d5 Sd4 22. G:e7 H:e7 23. H:h7+ H:h7 24. g:h7+ K:h7 25. W:f6 itd.) 21. e:d5 Sd4 22. W:f6 z wygraną białych we wszystkich wypadkach.

19. f4:e5 We8:e5

Jeśli 19. ... S:e5 to 20. e:f5 G:f5 21. W:f5! g:f5 22. Sf6+ Kf7 23. Gd5+ z wygraną białych.

20. Wf1-d1 Gc8-d7

Na 20. ... Ge6 białe odpowiadają 21. Ge7! H:e7 (w przeciwnym razie następuje 22. Sf6+.) 22. S:e7+ S:e7 23. Hf4! Sc6 24. Wd6 z łatwą wygraną białych.

21. Ga3-b2 Gd7-e6

Po 21. ... Hf8 wygrywało 22. Sf6+! H:f6 23. W:d7 itd.

22. e4:f5 Ge6:f5

A nie 22. ... G:d5? z powodu 23. G:d5+ Kh8 24. f:g6 itd.

23. h2-h3

„Ciche" posunięcie. Białe przygotowują 24. g4, czarne zaś są niemal w „zugzwangu", nie mają one bowiem zadowalających odpowiedzi. Jeśli np. 23. ... Ha5, to 24. G:e5 S:e5 25. Se7+ Kf7 26. H:h7+ itd. albo 25. ... Kh8 26. S:f5 g:f5 27. Hf6+ itd z wygraną białych.

23. ... Gf5-e6 24. Gb2:e5 Sc6:e5 25. Hh6-e3 Hd8b8 26. Wd1-e1

I czarne poddały się, albowiem tracą one figurę.

Wspaniała partia, w arcymistrzowski sposób prowadzona od początku do końca przez Najdorfa, posiadająca duże znaczenie teoretyczne.

(Uwagi mjr. W. Litmanowicza)

860

OBRONA NIMZOWITSCHA

(z przestawieniem posunięć)
grana w międzynarodowym turnieju pamięci G. Maróczy'ego
w Budapeszcie r. b.

Golombek — **Keres**

1. d2—d4 Sg8—f6 2. c2—c4 e7—e6 3. Sg1—f3 d7—d5 4. Sb1—c3 Gf8—b4 5. e2—e3.

Gra rozpoczęła się jako gambit hetmana, obecnie zaś przeszła w wariant Rubinsteina Obrony Nimzowitscha.

5. ... 0—0 6. Gf1—d3 b7—b6

Ruch ten nie pasuje dobrze do obranego przez czarne systemu otwarcia i w rezultacie Keres w ciągu całej partii będzie handicapowany słabością pionów na skrzydle hetmańskim. Lepsze jest 6...c5. **7.c4:d5 e6:d5**

Jeżeli 7...S:d5 to 8. Gd2, Gb7. 9. e4 i białe kontrolują centrum.

8. 0—0 c7—c5 9. Gc1—d2 Gc8—g4 10. Wa1—c1 Sb8—c6 11. d4:c5 b6:c5

Teraz powstaje pytanie, czy wiszące piony czarne są silne, czy słabe? Zadaniem białych będzie obecnie powstrzymanie i zablokowanie tych pionów, ponieważ gdy zostaną one już raz zablokowane — słabość ich stanie się niewątpliwą.

12. a2—a3 Gb4—a5

Po 12...G:c3. 13. G:c3, Se4. 14. G:e4, d:e4. 15.H:d8, Wf:d8. 16. Sd2, Gf5 białe swobodnie dwoją wieże na linii „c" poczem czarne nie zdołają obronić swego izolowanego piona „c".

13. Hd1—a4

Silny ruch, który uwalnia ze związania skoczka f3 i atakuje słabości hetmańskiego skrzydła czarnych.

13. ... Gg4:f3

Jeżeli 13 ... Wc8 to 14. Ga6, Wc7. 15. Sb5 z dużą przewagą białych.

14. Ha4:c6

14. g:f3 dałoby niepotrzebnie czarnym szanse kontrataku.

14. ... Wa8—c8. 15. Hc6—a4 Gf3—h5

Jeżeli 15 ... Gg4 to białe nie tylko zdobywają tempo przez 16.h3, ale również zadają czarnym niewygodne pytanie, zmuszające do decyzji, na której diagonali mają one umieścić swego białopolowego gońca.

16. Gd3—f5 Wc8—b8 17. Ha4—c2 Wf8—e8 18. Sc3—a4 c5—c4

To jest niewątpliwy moralny sukces białych, pozwalający im na opanowanie żywotnego pola d4. Pewną rekompensatą dla czarnych jest jednak utrzymanie nacisku na linii „b".

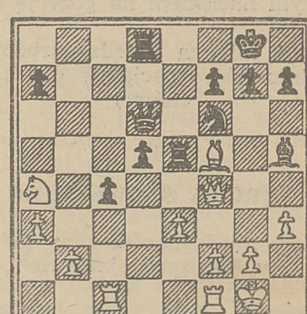
19. Gd2—c3

Zmusza czarne do wymiany na c3 i ułatwia białym zajęcie pola d4. Jeżeli 19 ... g6 to 20. Gh3 i czarne jedynie stworzą sobie nową słabość, tym razem na królewskim skrzydle.

19. ... Ga5:c3

Groziło 20. G:f6, H:f6. 21. G:h7+.

20. Hc2:c3 Hd8—d6 21. Hc3—d4 We8—e5 22. Hd4—f4 Wb8—d8 23. h2—h3

Przygotowuje marsz pionów na skrzydle królewskim, połączony z Wf—d1 i wykorzystuje w ten sposób złe strony pozycji czarnego hetmana na d6.

23. ... Hd6—b8 24. g2—g4 Gh5—g6 25. Gf5:g6 h7:g6 26. Sa4—c3 Wd8—e8 27. Wc1—c2 g6—g5

Czarnym nie odpowiada oczywiście pasywna obrona i próbują one uzyskać pewne kontrszanse na królewskim skrzydle. Jeśli pozostawać one będą w defenzywie — białe skoncentrują wszystkie swe ciężkie figury na linii „d" i zdobędą piona d5 przez ew. g4—g5.

28. Hf4-g3 g7-g6 29. Wc2-d2 Kg8-g7 30. Wf1-d1 Hb8-b6 31. Hg3-f3

31. S:d5, S:d5. 32. W:d5, W:d5. 33. W:d5, H:b2 złagodziłoby napięcie na korzyść czarnych.

31. ... We8-e7 32. Hf3-e2

Teraz 33.S:d5 jest rzeczywistą groźbą.

32. ... Hb6-b7 33. Wd2-d4

Przygotowuje strojenie ciężkich figur na linii „d" przez W1-d2 i Hd1.

33. ... We7-e6

Czarne tymczasem ze swej strony powracają do wcześniejszego planu: stworzenie nacisku na linii „b".

34. Wd1-d2 We6-b6 35. Sc3-a4 Wb6-b5 36. Sa4-c3

W niedoczasie obie strony pragną zyskać nieco czasu do namysłu.

36. ... Wb5-b3 37. h3-h4 Hb7-c6

Czarne nie powinny przyjmować ofiary piona, gdyż wówczas król ich zostałby narażony na groźny atak. N.p. jeżeli 37...g:h4 to 38. f4, We6. 39. g5, Se4. 40. S:e4, W:e4. 41. W:e4, d:e4. 42. H:c4 i czarne nie mogą grać ani 42...W:b2, ani 42...W:e3 z powodu 43. H:d4+ i w międzyczasie ich król znalazłby się w poważnym niebezpieczeństwie.

38. h4:g5 We5:g5 39. f2-f3 Wb3-b8 40. He2-h2 Wb8-e8

Nie 40...Wh8 wobec 41. Hf4 i czarne nie unikną strat materialnych.

41. Hh2-h4 Wg5-e5 42. Wd2-h2 Kg7-f8 43. Hh4-h6+ Kf8-e7 44. Hh6-f4

Zapisane posunięcie, po którym przeciwnicy zgodzili się na remis bez wznowienia gry. Silniejsze od zapisanego ruchu jest 44. Wh-d2 z dalszym naciskiem na pozycję czarnych.

(Uwagi mistrza międzynarodowego H. Golombka specjalnie dla „Szachów")

861

OBRONA SŁOWIAŃSKA

grana w międzynarodowym turnieju w Międzyzdrojach rb.

Makarczyk (Polska) — dr Szily (Węgry)

1. d2-d4, d7-d5. 2. c2-c4, e7-e6. 3. Sb1-c3, c7-c6. 4. e2-e3, Sg8-f6. 5. Sg1-f3, Sb8-d7. 6. Gf1-d3, d5:c4. 7. Gd3:c4, b7-b5. 8. Gc4-d3

Pozycja z „obrony merańskiej", znana w tzw. teorii debiutów. Oszczędziliśmy czytelnikowi wykładu kto, kiedy, gdzie i jak ją rozgrywał. Miejsce dla takich informacji jest raczej w podręcznikach debiutów.

8. ...Gc8-b7. 9. e3-e4, b5-b4

Dr Szily rozgrywa własny wariant (Gb7), w którym czarne mają trudności z wykonaniem zarazem i roszady i uwalniającego ruchu c6-c5.

10. Sc3-a4, c6-c5. 11. e4-e5, Sf6-d5. 12. Sa4:c5, Sd7:c5. 13. d4:c5

Skrzydło hetmańskie czarnych jest zmobilizowane, lecz wymarsz gońca f8 i następnie roszada nie mogą być wykonane, ze względu na groźbę Gb5 z szachem.

13. ...Hd8-a5. 14. Hd1-e2, Ha5:c5. 15. Gc1-g5, a7-a6

Konieczne z uwagi na groźbę 16. Wc1 i 17. Gb5+.

16. 0-0, h7-h6. 17. Gg5-d2, Hc5-b6

Czarne wcześniej czy później muszą odejść hetmanem z linii „c".

18. a2-a3

Pomysł otwarcia linii „b" i atakowania czarnego hetmana prowadziłby do celu, gdyby przeciwnik był zmuszony wymieniać piony na a3. A tymczasem czarne grają spokojnie Gc5! Może więc a2-a3 jest chybionym manewrem?! A swoją drogą pozycja dyktuje (moim zdaniem) pewnego rodzaju wyczekiwanie. Czarne jeszcze nie zroszowały a ich dobrze stojący skoczek d5 przesłania drogę jeszcze lepiej uplasowanemu gońcowi b7.

18... Gf8-c5. 19. a3-a4!

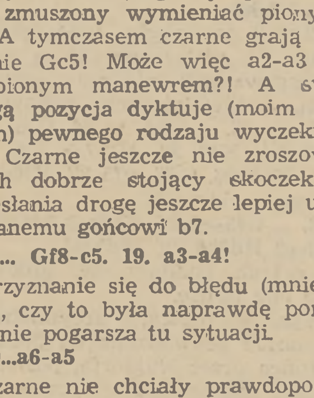
Przyznanie się do błędu (mniejsza o to, czy to była naprawdę pomyłka) nie pogarsza tu sytuacji.

19...a6-a5

Czarne nie chciały prawdopodobnie dopuścić do a4-a5 i zdecydowały się na osłabienie punktu b5, gdzie stworzy się teraz punkt oporu a4-Gb5.

20. Wa1-c1, Wa8-c8. 21. He2-e4

Przerzucenie hetmana na skrzydło królewskie taktycznie jest możliwe, np. na 21...Se3 nastąpiłoby 22.

W:c5! G:e4. 23. W:c8+, Kd7. 24. G:e3, Hb7. 25. W:h8 i białe powinny wygrać.

21. ...g7-g5

Zroszować nie można wobec mata na h7, a białe grożą 22. Hg4. W gorszej pozycji trudno znaleźć właściwą odpowiedź.

22. He4-g4, Wc8-d8

Teraz po dłuższym namyśle wynalazłem atak, chyba najlepszy:

23. Gd3-b5+, Ke8-f8!

Zasłona gońcem przegrywa odrazu: (23. ...Gc6) 24. W:c5 i 25. Wc1 a na 23. ...Ke7 mogło nastąpić odrazu poświęcenie skoczka na g5.

24. Hg4-h5

Grozi 25.S:g5 i hetman z b6 nie jest w stanie obronić punktu f7, gdyż musi pilnować gońca c5. Czarne nie mogą również grać królem na g7, gdyż po S:g5 i H:g5+ czarny hetman też jest przeciążony obroną (Gc5 i Wd8).

24...Sd5-f4!

Po długim namyśle dr Szily znajduje jedyną, jaką taką szansę obrony: oddaje piona licząc na różnokolorowe gońce i redukcję materiału.

25. Gd2:f4, Gb7:f3!

Czarne kosztem piona pozbywają się groźnego skoczka f3.

26. Hh5:f3, g5:f4. 27. Hf3:f4

Białe mają przewagę piona, oraz możliwości ataku gońcem i hetmanem na białopolowej przekątnej. Zwycięstwo wydaje się całkiem pewne, ale trzeba wykonać jeszcze 13 posunięć w nadciągającym niedoczasie.

27. ... Gc5-e7

Mistrz węgierski broni się w przegranej pozycji z wielkim uporem.

28. Wc1-d1

Wymiana silnej figury przeciwnika stanowi najlepszą kontynuację.

28...Ge7-g5. 29. Wd1:d8+, Hb6:d8 30. Hf4-e4, Kf8-g7. 31. f2-f4, Hd8-b6+. 32. Kg1-h1, Gg5-e7. 33. Gb5-c4!

Białe grają tymczasem dobrze jak to widać z wymuszonych obronnych ruchów czarnej wieży.

33...Wh8-f8. 34. Gc4-d3, Wf8-h8. 35. g2-g4

Wygrywało prosto 35. f5, np. 35 ...e:f5. 36. H:f5, He6. 37. He4! itd ale posunięcie w partii też prowadzi do zwycięstwa.

35. ...Ge7-c5. 36. f4-f5, e6:f5. 37 g4:f5.

Silniejsze było 37. H:f5 i następnie 38. Hf6+ z zamknięciem wieży h8.

37...f7-f6

W złej pozycji nie ma dobrych ani złych posunięć. Przeciwnik odpowiadał szybko i białe, nie mogąc się zdecydować na wybór między 38. Wf3! i 38. e:f6+! zagrały

38. e5-e6, Wh8-d8

Jeszcze dwa ruchy i po niedoczasie! Chorągiewka się podnosi, byle nic nie popsuć, nie wypuścić wygranej! Analiza przeprowadzona po partii nie odzwierciadla tych perypetii.

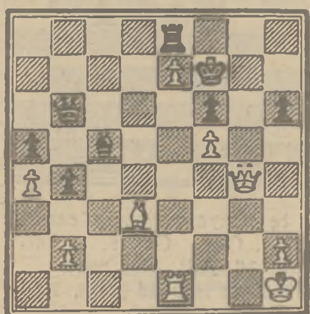
39. e6-e7!

To nie może być złe! Tak rozumuje (niemal w ułamku sekundy) zagrożony zawodnik: robię ruch, zmuszam wieżę do cofnięcia się, otwieram przekątną, król jego jest zagrożony, dam szacha na g4 i nareszcie namyślę się! ...

39...Wd8-e8. 40 He4-g4+, Kg7-f7

Nareszcie! Teraz zdecydowany dotąd na wszystko „bohater", widząc na zegarze godzinę wolnego czasu zamienia się w tępego fuszera, który musi zużyć 35 minut dla wynalezienia i zapisania do koperty takiego prostego ruchu jak ...

41. Wf1-e1

... a np. ruchu 41. Wd1, uniemożliwiającego przeciwnikowi bicie na e7 — nie widzi się wcale, choć w niedoczasie zapewne byłby on wzięty w rachubę!

Czarne muszą teraz wziąć piona wieżą ze względu na groźbę 42. Gc4+ i 43. Hg8 mat. Nie ratuje 41. ...Hb7. 42. Ge4, W:e7 z zamiarem odzyskania hetmana (W:e1+ i Wg1+ itd.) ponieważ białe mogą dać „wtrąconego szacha" na h5 (43. Hh5+).

41... We8:e7. 42. Gd3-c4+, Kf7-e8! (inaczej mat!) **43. We1-d1!**

Ten piękny wygrywający ruch został mi wskazany przez jednego z naszych mistrzów. Może i sam, zmuszony potrzebą, odnalazłbym 43. Wd1, w każdym razie (dopuszczalna w analizie domowej) pomoc (podobnie jak np. w tym samym turnieju zadaniowy ruch c:b4! w partii z Platerem jednego z konkurentów (!) ułatwiła mi wybrnięcie z kłopotu.

43...Gc5-d6

Czarne mogły się bronić inaczej, np. 43...Hc6+. 44. Gd5, Hc7, na co przygotowałem arcyefektowne zakończenie: 45. Hg8+, Kd7. 46. Gb7+! Gd6. 47. W:d6+!! i mat dwuwariantowy w następnym ruchu, a mianowicie na H:d6, 48. Hc8 mat, a na K:d6 — 48. Hd5 mat!

44. Hg4-g8+, Ke8-d7. 45. Gc4-e6+. Kd7-c6! 46. Hg8-a8+

i czarne poddały się, gdyż od mata (na c8, albo d5) mogą się obronić za cenę conajmniej wieży: 46...Wb7. 47. Gd5+ itd.

(Uwagi mistrza międzynarodowego mgr K. Makarczyka)

862
OBRONA DWU SKOCZKÓW

grana w IX turnieju o mistrzostwo Polski w Łodzi r. ub.

mjr. Litmanowicz — Witkowski

1. e2-e4 e7-e5 2. Sg1-f3 Sb8-c6 3. Gf1-c4 Sg8-f6 4. Sf3-g5 d7-d5 5. e4:d5 b7-b5!?

Debiut dość często grywany na turniejach w Związku Radzieckim; wymagający dobrej znajomości. W wariancie głównym czarne kosztem dwu pionów uzyskują groźny atak.

6. Gc4:b5

To prowadzi tylko do wyrównania gry. Zarówno „Nowoczesny Debiut", jak i „Teoria Szachowych Debiutów" Keresa słusznie wskazują jako najlepsze 6. Gf1! podając następujący wariant: 6. ... Sd4 7. c3 h6 8. c:d4 h:g5 9. d:e5 S:d5 10. G:b5+ Gd7 11. G:d7+ H:d7 12. d4, Gb4+, teraz jednak Keres wskazuje słabsze 13. Kf1, co po 13. ... g4 prowadzi do trudnej gry białych, natomiast proste 13. Gd2 G:d2+ 14. S:d2! daje białym przewagę, jak wykazała partia Szymański — Witkowski, Łódź, 1952 r.

6. ... Hd8:d5 7. Sb1-c3

Ciekawie potoczyła się partia Bratoszewski — Zuber, Szczecin, 1949 r. 7. G:c6+ H:c6 8. Hf3 e4 (można i 8. ... H:c2 9. H:a8, H:c1+ 10. Ke2, Hc4+) 9. Hb3 i teraz czarne zagrały efektownie 9. ... Gc5! przechodząc do rozstrzygającego ataku.

7. ... Hd5:g2 8. Hd1-f3 Hg2:f3 9. Sg5:f3 Gc8-d7 10. d2-d3 Sc6-b4 11. Gb5:d7+ Sf6:d7 12. Ke1-d1 h7-h6

Zagrane w myśl zasady, że atak na króla powinien być poprzedzony zabezpieczeniem własnej pozycji. Ruch ten odbiera białemu skoczkowi pole g5, zabezpieczając tym samym punkt f7.

13. Wh1-g1 0-0-0 14. Gc1-e3 f7-f5!

Obrona piona byłaby oczywiście stratą tempa. Na a7 nie wolno bić ze względu na 15. ... f4! i białym przyszłoby pożegnać się z gońcem.

15. Wg1-g6

W przeciwnym wypadku nastąpiłoby 15. ... g5 z przewagą czarnych.

15. ... e5-e4 16. a2-a3

Po każdym innym ruchu ginie pion d3.

16. ... Sb4:c2

Nie chcąc dopuścić do zorganizowania ataku na linii „c" dopuszczają się czarne omyłki, pozwalającej białym wyrównać szanse. Po prawidłowym 16. ... S:d3 17. c:d3 e:f3 zachowałyby one nadal inicjatywę, gdyż białe nie mogą grać 18. Wc1 ze względu na 18. ... Se5, ani też 18. We6 na co nastąpiłoby 18. ... Sc5!

17. Kd1:c2 e4:f3 18. Ge3:a7 Sd7-e5 19. Wg6-e6 Se5:d3 20. Wa1-d1 Sd3-f4 21.Wd1:d8+?

Zamiast szablonowego ruchu w tekście należało grać 21. We3, co umożliwiało odebranie piona. Teraz pion f3 zostanie utrzymany.

21. ... Kc8:d8 22. We6-e3 Sf4-g2

Teraz dopiero białe spostrzegły, że piona f3 nie można brać ze względu na 23. ... Se1+. Szach ten nie wchodził w rachubę, gdyby druga biała wieża stała na d1, a po wymianie wież na linii „d" król uchodził z pechowego pola c2.

23. We3-e5 g7-g6 24. Sc3-b5 Kd8-d7 25. Ga7-d4 Wh8-g8 26. a3-a4?

Błąd popełniony w niedoczasie. Białe przeoczyły, że po

26. ... c7-c6

nastąpi na odejście skoczkiem druzgoczący ruch Gg7 i biała wieża ma zajęte pole d5.

27. a4-a5

Białe nie zrezygnowały z walki widząc jeszcze swoją szansę w pionie „a".

27. ...Gf8-g7!

Zamiast przyjąć ofiarę figury czarne zadawalają się „swoją" jakością nie chcąc dać przeciwnikowi do ręki żadnej kontrszansy. Wprawdzie po 27. ... c:b5 28. W:b5 Gd6 przewaga czarnych powinnaby zadecydować, jednak w obustronnym niedoczasie białe, operując dwoma wolnymi pionami mogły, korzystając z oddalenia skoczka g2 — sprawić jeszcze przykrą niespodziankę.

28. Sb5-a3 Gg7:e5 29. Gd4:e5

Czarne zostały z jakością i pionem przewagi. Wydaje się, że partia już skończona, lecz do przezwyciężenia pozostał jeszcze jeden wróg szachisty — niedoczas!

29. ... g6-g5 30. Sa3-c4 Kd7-e6 31. Kc2-b3 Sg2-f4

Dobre i efektowne było również 31. ... Se3!

32. Ge5:f4 g5: f4 33. Sc4-b6 Ke6-d6 34. Sb6-c4+ Kd6-c5 35. Kb3-c3 Kc5-b5 36. b2-b4 c6-c5 37. Sc4-d6+ Kb5-c6 38. Sd6:f5 c5:b4+ 39. Kc3:b4 Wg8-b8+??

Straszny błąd niedoczasowy. Po narzucającym się 39. ... Wg2 białym przyszłoby złożyć broń.

40. Kb4-c3 Wb8-b1

W tym miejscu partia została odłożona. Białe mogły oddać do koperty dwa zapisane posunięcia — 41. S:h6 i 41. Kd4! Analiza domowa wykazała, że w pierwszym wariancie czarne jeszcze wygrywają ruchem 41. ... Kd5!, niestety jednak w drugim wypadku białe osiągają nierozegraną. Wypadało więc czekać na otwarcie koperty.

41. Kc3-d4!

Okazało się, że **mjr. Litmanowicz** nie stracił zimnej krwi. Mimo tak ciężkich przejść w pariti potrafił on jeszcze znaleźć jedyny remisujący ruch. Teraz partia szybkimi krokami zmierza do nierozegranej, mimo wysiłków czarnych by jeszcze doprowadzić ją do zwycięstwa.

41. ... Wb1-b2 42. Sf5:h6 Wb2:f2 43. Kd4-e4 Wf2-a2 44. Ke4:f3 Wa2-a4 45. a5-a6 Kc6-d5 46. a6-a7 Kd5-e5

Pozycja pozornie wygląda na wygraną dla czarnych, jednak biały skoczek, szachując, zdoła przejść z tempem na obronę piona a7.

47. Sh6-f7+ Ke5-f5 48. Sf7-d6+ Kf5-e6 49. Sd6-b5 i remis.

Partia ta, mimo błędów w niej popełnionych jest ciekawa ze względu na naprężoną walkę i zmieniające się sytuacje. Mnie nauczyła jednego: zobaczyłem „na własnej skórze", jak trudno jest wygrać „wygrane" pozycje.

(Uwagi S. Witkowskiego)

863

PARTIA HISZPAŃSKA

grana w turnieju o mistrzostwo Wybrzeża w marcu rb.

Święcicki — Dreszer

1. e2-e4 e7-e5 2. Sg1-f3 Sb8-c6 3. Gf1-b5 a7-a6 4. Gb5-a4 Sg8-f6 5. 0-0 Sf6:e4 6. d2-d4 b7-b5 7. Ga4-b3 d7-d5 8.d4:e5 Gc8-e6 9. c2-c3 Gf8-c5

Rzadko używane posunięcie, które renesans swój przeżywało w latach 1944-46, dzięki analizom mistrzów radzieckich.

10. Gb3-c2

Normalnie gra się tu 10. Sb-d2, ale to przestawienie posunięć nie ma żadnego znaczenia, gdyż czarne nie mogą jego wykorzystać. Jeśli np. 10. ..Gg4 to 11. He2, 0-0. 12. G:e4, f:e4. 13. H:e4, G:f3. 14. g:f3.

10. ...0-0 11. Sb1-d2 Se4:d2

Najlepsze jest tutaj 11. ...f5; czarne wybierają mniej używany wariant.

12. Hd1:d2! f7-f6 13. Hd2-d3

Keres radzi tu grać 13. e:f6.

13. ...g7-g6 14. Gc1-h6 Wf8-f7 15. e5:f6 Wf7:f6.

Czarne chcą skomplikować grę i rezygnują z prostej kontynuacji 15. ..Gf5. 16. Hd2, G:c2. 17. H:c2, H:f6. Nie logicznie wyglądające posunięcie w partii zostało spowodowane obawą przed 16. Gg5 (po 15. ...Hf6) Hg7. 17. We1 (ale nie 16. Sg5 wobec 16. ...Se5! 17. Hg3, Gd6!).

16. Hd3-d2!

Bardzo dobre posunięcie, utrzymujące napięcie sytuacji i zachowujące słabość w obozie czarnych w postaci gońca e6. Bezpośrednio grozi 17. Gg5. Natychmiastowe 16. Wa-e1 było słabsze choćby ze względu na 16. ...Gf5. 17. Hd2, G:c2 itd.

Oczywiście nie można grać 16. Gg5?? wobec 16. ...W:f3. 17. G:d8, W:d3. 18. Gg5, Gf5 i czarne zdobyłyby dwie figury za wieżę.

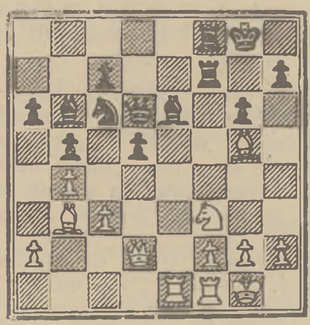
16. ...Hd8-d6 17. b2-b4

Aby po Gb3 nie groziło Sa5.

17. ... Gc5-b6 18. Gh6-g5 Wf6-f7 19. Gc2-b3 Wa8-f8

Czarne wykorzystują przedwczesny być może manewr białych w 18. posunięciu i grożą atakiem na linii „f", tak częstym w tym wariancie partii hiszpańskiej. Nie wolno było grać 19...Se5 wobec 20. S:e5, H:e5. 21. Wa-e1 i 22. W:e6!, ani 19..Se7 wobec 20. Wa-e1 z groźbą 21. He2.

20. Wa1-e1

Grozi 21. W:e6, H:e6. 22. G:d5.

20. ... Wf7:f3!

Konsekwencja poprzedniego posunięcia czarnych, a zarazem najlepsza obrona przed groźbą 21. W:e6. Nie dobre było 20...Se7 ze względu na 21. G:e7, W:e7. 22. W:e6, W:e6. 23. G:d5 itd.

21. g2:f3

Pewne, znikome zresztą, szanse dawała białym kontrgra 21. W:e6! np. 21. ...W:f2. 22. W:f2, W:f2. 23. W:d6. W:d2+. 24. Kh1, We2! 25. G:d5+, Kf8! 26. Wf6+, Ke8 27. Wf1, Se7. 28. Gf3.

21. ...Sc6-e5 22. We1:e5

W przeświadczeniu, że zdobywa figurę po 22. ...H:e5. 23. We1, Hf5(?) 24. W:e6. Ale i próba zachowania jakości przez 22. Gd1 nie dawała niczego np. 22. ...Gh3. 23. Gf4 (23. W:e5, H:e5. 24. We1, G:f2+) S:f3+. 24. G:f3, W:f4 itd.

22. ... Hd6:e5 23. Wf1-e1 Gb6:f2+!

Pointe'a. Białe muszą odbić królem, gdyż po 24. H:f2 następuje 24. ... H:g5+.

24. Kg1:f2 He5:h2+ 25. Kf2-e3 Hh2-e5+ 26. Ke3-f2 He5-h2+ i remis.

Czarne muszą trzymać wieczny szach, bo jeśli zechcą wygrać np. 27. ..Hg3, to po 28. Kd4! mogą ... przegrać!

(Uwagi J. Dreszera)

864

GAMBIT ŁOTEWSKI

grany w mistrzostwach Pruszkowa.

Sypniewski — Zieliński

1. e2-e4 e7-e5 2. Sg1-f3 f7-f5 3. Sf3:e5 Hd8-f6 4. d2-d4 f5:e4

Słabe posunięcie. Należy grać 4. ...d6. — Red.

5. Hd1-g4

Rewanż! Należy grać 5. Gc4! co zdaniem wszystkich teoretyków stawia czarne przed nierozwiązalnymi problemami. — Red.

5. ...Sb8-c6 6. Hg4:e4 d7-d5!

Ofiara piona umożliwia czarnym szybki rozwój

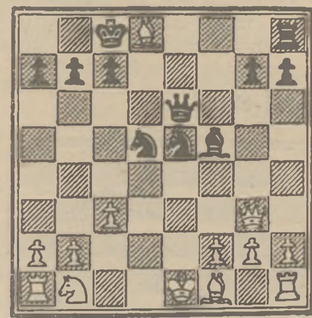
7. He4:d5 Sg8-e7 8.Hd5-e4 Gc8-f5 9. He4-e3 0-0-0

W wyniku oryginalnie założonego debiutu czarne są — kosztem dwu pionów — całkowicie niemal rozwinięte, podczas gdy biały hetman wykonał już pięć posunięć...

10. c2-c3 Se7-d5 11. He3-g3 Gf8-d6! 12. Gc1-g5?

Białe idą na przygotowaną awanturę, licząc na zyski materialne, ale...

12. ...Gd6:e5 13. d4:e5 Hf6-e6 14. Gg5:d8 Sc6:e5!!

Na tę pozycję liczyły czarne grając 11. ...Gd6. Grozi „tylko" 15... Sf3++. 16. Kd1, He1 mat.

15. Gf1-e2 Se5-d3+ 16. Ke1-f1!

Po 16. Kd1, S:f2+. 17. H:f2, W:d8 partia białych byłaby nie do utrzymania.

16. ...Sd5-f4

Grozi poprostu 17. ...H:e2+, a wariant 17. G:d3? G:d3+. 18. H:d3, S:d3. 19. Sd2, Wd8 jest również dla białych beznadziejny.

17. Hg3-e3 Wh8-e8!

Na „proste" 18. H:e6+? odpowiedzą czarne 18. ...W:e6. 19. Gh4. W:e2 z przemożnym atakiem.

18. Sb1-a3 He6-g6

Z podwójną groźbą: 19. ...W:e3 i 19. ...H:g2 mat.

19. He3-g3 We8:e2 20. Gd8-h4

Pozornie dobre: pole f2 jest dostatecznie kontrolowane, ale:

20. ...We2:f2+! 21. Hg3:f2

Naturalnie jedyne. Po 21. Kg1? następowało 21. ...Se2 mat.

21. ...Sd3:f2 22. Kf1:f2

Co białe mają grać? Po 22. G:f2? H:g2+. 23. Ke1, H:h1+. 24. Kd2, H:a1 traciły białe obie wieże.

22. ...Hg6:g2+ 23. Kf2-e3 Hg2-e4+ 24. Ke3-f2

Po 24. Kd2 następuje 24. ...Kd3+ 25. Kc1, Se2 mat.

24. ...He4—e2+ i białe poddały się, gdyż dostają mata w następnym posunięciu.

Bardzo ostra i bojowa partia:

(Uwagi K. Zielińskiego)

865

OBRONA ALECHINA

grana w turnieju o mistrzostwo Wybrzeża w lutym rb.

Dreszer — Kubacki

1. e2-e4 Sg8-f6 2. e4-e5 Sf6-d5 3. Sb1-c3 Sd5-b6

Teoria radzi grać 3. ... S:c3. Po posunięciu w partii białe uzyskują swobodniejszą grę.

4. d2-d4 d7-d6 5. Sg1-f3 Gc8-g4? Słabe posunięcie, dające białym możność uchwycenia inicjatywy na skrzydle królewskim. Lepsze było 5. ... Sc6.

6. h2-h3 Gg4-h5

Powrót gońcem na d7 dawał czarnym większe możliwości obrony.

7. g2-g4 Gh5-g6 8. e5-e6!

Typowa ofiara piona, po której czarne będą mieć bardzo ścieśnioną grę.

8. ... f7:e6 9. Gf1-b5+?!

Psychologiczne posunięcie, mające na celu wywołanie odpowiedzi c7-c6, poczem skoczek b8 nie będzie się mógł rozwinąć na c6, skąd „patrzyłby" na pole d4 — co nie byłoby przyjemne dla białych. Ponieważ jednak czarne mogły tu były odpowiedzieć spokojnie 9. ... Sc6, lepszym więc było od razu 9. Gd3, aby unicestwić jedyną aktywną czarną figurę na skrzydle króla, to jest gońca g6.

9. ... c7-c6 10. Gb5-d3 Gg6:d3

Po 10. ... Gf7. 11. Sg5, Gg8. 12. He2, Sd7. 13. Gd2 i następnie 14. 0-0-0 białe stałyby znakomicie.

11. Hd1:d3 Sb8-d7 12. Sf3-g5 e6-e5

Może lepsze było natychmiastowe oddanie piona przez 12. ... Sf6.

13. Hd3-f5 Sd7-f6 14. d4:e5 d6:e5 15. Gc1-e3!

Najzdrowsza kontynuacja. Nic nie dawało 15. He6 wobec 15. ... Hd6, a po 15. H:e5, Hd6. 16. Gf4 przed białymi stawała perspektywa mozolnej końcówki.

15. ... Hd8-d7

Po 15. ... Sc4 wygrywa 16. He6, a na 15. ... Hd6 następuje 16. G:b6, a:b6. 17. Wd1.

16. Hf5:e5 Sb6-c4

Po 16. ... Sb-d5 (groziło G:b6 i Wd1) następowało 17. 0-0-0, g6. 18. Sc-e4 ze świetną grą białych.

17. He5-c5 Sc4:e3

Jeśli 17. ... S:b2? to 18. Hb4.

18. Hc5:e3

Nie 18. f:e3 bo 18. ... Hd6

18. ... Sf6-d5 19. Sc3:d5 Hd7:d5 20. 0-0, 0-0-0

Groziło 21. Wa-d1, H:a2. 22. Hd4, Hd5. 23. Hf4, Ha2. 24. Hc7. Czarne zdobywają teraz dwie wieże za hetmana ,ale nie rozwinięte skrzydło królewskie decyduje o ich porażce.

21. Wa1-d1 Hd5:d1 22. Wf1:d1 Wd8:d1+ 23. Kg1-g2 e7-e5

Nie ratowały i inne posunięcia.

24. Sg5-f7 Wh8-g8 25. He3:e5 Kc8-d7 26. Sf7-g5 Wd1-d6 27. He5-f5+ Kd7-d8 28. Hf5:h7 i czarne poddały się.

(Uwagi J. Dreszera)

WIADOMOŚCI Z KRAJU I ZE ŚWIATA

Kronika krajowa

Będzin.

Przeprowadzono turnieje o mistrzostwo indywidualne seniorów i juniorów powiatu. W grupie seniorów zwyciężył Stychno (13½ p.) przed Bierakiem 11½, Blautem i Majewskim po 11. Uczestników 15.

W grupie juniorów: 1. Dudała 10 p. z 11, 2. Goszcz 9½, 3. Pasternak 8½ p.

Biała Podlaska.

Turniej o mistrzostwo powiatu na rok 1952. 1—2. L. Chmielowiec i St. Borysiak po 10. p. z 12, 3—4. Z. Czarnecki i W. Łukaszewski po 7½, 5. Krzyżanowski 7, 6. Łubkowski 6½ p.

Bytom.

W mistrzostwach sekcji Kolejarza współzawodniczyło 12 graczy. Zwyciężył Erd — 9 p. przed Czaplińskim 7½ p.

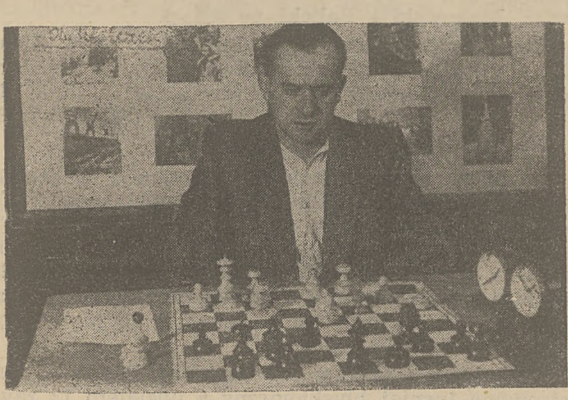
Chorzów.

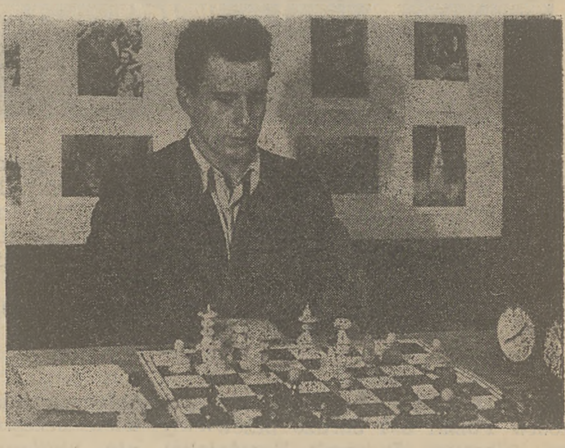
Rewanżowe spotkanie reprezentacji miasta z drużyną pow. Tarnowskie Góry na 55 szachownicach wygrali ponownie chorzowianie 30 : 25.

Po kilkumiesięcznych zmaganiach zakończyły się wreszcie indywidualne mistrzostwa miasta. Ponieważ do turnieju zgłosiło się przeszło 120 graczy, rozegrano wpierw gry eliminacyjne, pomiędzy graczami kat. V i nieposiadającymi żadnej kategorii. Następnie 48 graczy kateg. IV, grało w ćwierćfinałach, w wyniku których 16 graczy zdobyło kateg. III i prawo gry w półfinałach. Do półfinałów dopuszczono nadto wszystkich graczy posiadających już kateg. III. W półfinałach kateg. II zdobyli: inż. Pelc, Bańczyk, Gabryś Br. (ojciec i syn), Horodecki, Spałek, Dybała, Reichel, Grundszok. **I. półfinał** wygrał Gabryś (ojciec) i Reichel po 10 p. przed Grundszokiem i Bańczykiem, **II. półfinał** wygrał Horodecki i Gabryś syn po 12 p. przed Dybałą, Spałkiem i inż. Pelcem.

Do finału doszli posiadacze kat. I i II. Rozgrywki, przeprowadzone w świetlicy TPPR były stałą atrakcją miasta, zwłaszcza że junior Dybała prowadził aż do przedostatniej rundy. Z udziału w finale zrezygnował Grundszok oraz junior Gabryś — Budowlani, (który równocześnie grał w grupie juniorów, gdzie zdobył po raz drugi tytuł mistrza juniorów, przed Dybałą — Konstal i Paszkiewiczem — Budowlani. Grupa juniorów liczyła 20 uczestników).

Mistrzostwo seniorów zdobył Wilczek — Konstal 12,5 p. rewanżując się za zeszłoroczne porażki. Wicemistrzem został junior Dybała 12 p., który równocześnie grając w grupie juniorów zdobył tam również wicemistrzostwo. Trzecie miejsce zajął zeszłoroczny mistrz miasta Osadnik — Konstal 10 p. przed Bosakiem — Unia 9 p. **5.m.** podzielili Gabryś St Słowik — Budowlani po 8,5 p. **7.m.** Spadek — Unia 8 p. **8.m.** Horodecki — Konstal i zeszłoroczny wicemistrz Paszkiewicz po 7,5 p. **10.m.** Gabryś (ojciec)

Mistrz i wicemistrz Chorzowa

7 p. 11.m. Stasiczek — Azoty (król remisów) 6 p. 12.m. Drobisz — Konstal 5.5 p. 13.m. Bańczyk i Reichel — Konstal po 5 p. 15.m. Burda — Unia i inż Pelc — Azoty.

Organizacja turnieju bardzo sprawna, a specjalne uznanie należy się zawsze obowiązkowemu kierownikowi turnieju ob. Nanikowi.

Gliwice.

Mistrzostwo miasta juniorów zdobył Kwiatkowski (Kolejarz) — 8 p. bez przegranej. Wicemistrzem został Kmiecik (Stal) również 8 p. przed Krawcem 6½. Zawodników 10.

Golęcin.

W sierpniu zozegrano turniej szachowy pomiędzy uczestnikami wczasokursu Z.S.P. W finale grało 7 studentów, zwyciężył A. Andrusieczko (6) przed Dobrowolskim.

Rozegrany został dwurundowy mecz między reprezentacją wczasokursu, a bawiącymi tam gośćmi koreańskimi z wynikiem 4 : 2 dla gospodarzy.

(A. Andrusieczko)

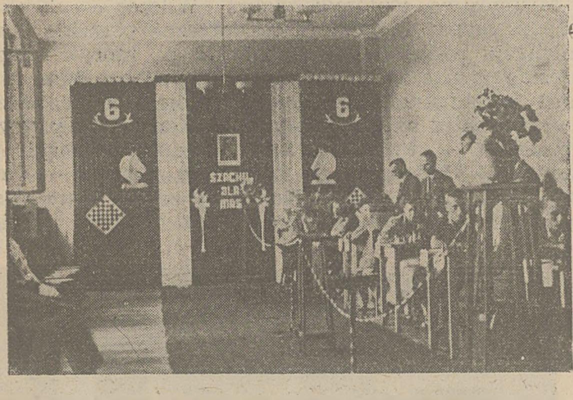
Goleszów.

Mecz towarzyski z drugą drużyną Chorzowa wygrali gospodarze w stosunku 4½ : 3½. Na pierwszej szachownicy grali 14-letni Plinta i Gabryś (wygrał Plinta).

Grudziądz.

Odbyły się tu dwa turnieje o mistrzostwo Pomorza: juniorów i kobiet, przy udziale zawodników z Grudziądza, Torunia i Chełma, a kobiet — również z Inowrocławia i Bydgoszczy.

W turnieju juniorów zwyciężył L. Kozłowski (Spójnia Grudziądz), wygrywając wszystkie partie. Wicemistrzem został W. Czerniaków (Kolejarz Toruń), przed St. Goniszewskim (AZS Toruń), Kamińskim (Ogniwo Grudziądz), Ziuziakowskim (Spójnia Grudziądz) i Gorczyńskim (PDK Chełmno).

W turnieju kobiet zwyciężyła rutynowana zawodniczka W. Obermüllerowa, wygrywając wszystkie partie. Drugie miejsce zajęła Brauzówna (Unia Inowrocław), trzecią była najmłodsza uczestniczka turnieju, 13-letnia H. Konarkowska. Kierował turniejem ob. Kirsznowski.

(F. Konarkowski).

Katowice

Finał turnieju eliminacyjnego do kobiecych mistrzostw Polski był bardzo przewlekły, wiele uczestniczek (Chmura, Juszczyk, Bereźnicka) nie ukończyło turnieju. W rezultacie reprezentacja województwa na mistrzostwa została osłabiona.

Rezultaty turnieju: 1. Wojciechowska, 2.—4. Wiewiórowska, Dłuska i Skopecówna, wszystkie z WDKZZ Katowice. Przedstawicielki Częstochowy i innych silniejszych ośrodków szachowych nie stawiły się w ogóle.

Konin.

Turniej o mistrzostwo powiatu na rok 1952 przyniósł następujące wyniki: 1. A. Warwas (Spójnia) 8 p. 2. L. Terpiński 7½, 3. A. Okołowicz 6½, 4. J. Stocerz 6 (wszyscy trzej z Górnika), A. Święcicki i F. Mejer (obaj Spójnia) również po 6 p.

Uczestników 11.

Kraków.

Sekcja szachowa krakowskiego „Ogniwa" urządziła turniej kwalifikacyjny dla szachistów II — V kategorii. Brało w nim udział 49 zawodników. W rezultacie rozgrywek minimum I kat. wypełnili P. Szczepański i A. Nowak. Drugą kategorię zdobyli J. Polański i W. Jurkiewicz (AZS). Kierownikiem turnieju był G. Puchalski.

Z okazji Zlotu Młodych Przodowników Budowniczych Polski Ludowej „Ogniwo" zorganizowało błyskawiczny turniej szachowy, w którym wzięło udział 40 graczy. Zwyciężył Bass przed Belcarzem i Szyszko-Bohuszem.

(K. Wojtasiewicz).

Krasnystaw.

W dwukołowym turnieju o mistrzostwo powiatu zwyciężył Z. Domański 23½ p. przed M. Domańskim i J. Marucha po 22½. 4. J. Domański 19, 5. J. Hawrylecki 16½, 6. Jasiczek 15½.

(St. Gawrych)

Krynica.

Bawiący na wczasach mgr Towarnicki rozegrał tu seans gry jednoczesnej na 13 szachownicach, wygrywając wszystkie partie.

Lubań.

Mecz towarzyski między reprezentacją powiatu a drużyną AZS Ib z Wrocławia przyniósł zwycięstwo wrocławianom 5½:3½.

Lublin.

W turnieju o mistrzostwo miasta uczestniczyło 84 zawodników, podzielonych na 7 grup półfinałowych. W finale grało 20. Miejsca 1—3 podzielili J. Mierzejewski (Ogniwo), Z. Domański (Kolejarz) i J. Gromek (AZS) po 14 p. 4—5. Korszeń i Kowalski po 13½, 6. Lechowski 11, 7—8. Ambrożewicz i Makowski po 10; na dalszych miejscach: Sobolewski, Zimecki (były mistrz Lublina), Gawrych, Santarek, Wendrowski, Kałuszyński, Kaczor, Zwoliński, Filipek, Szary i Ciechociński.

Turniej o mistrzostwo województwa przyniósł następujące wyniki: 1. J. Gromek 9½ p. z 10, 2. Z. Domański 8½, 3. Lechowski (Ogniwo) 6, 4—6. Ambrożewicz, Makowski i Balicki po 5½ p.

Towarzyskie mecze repr. Lublina z repr. Zielonej Góry zakończyły się zwycięstwami graczy lubelskich w Zielonej Górze 9½ : 8½ i rewanż w Lublinie 10 : 6.

(St. Gawrych)

Międzyzdroje.

Ruchliwa sekcja szachowa Ośrodka FWP zorganizowała w sierpniu kilka imprez szachowych. 3. VIII rozegrano mecz na 10 szachownicach między reprezentacją czeskich wczasowiczów, a członkami sekcji — z wynikiem 8 : 2 dla gospodarzy. W tydzień później zorganizowano trójmecz między gośćmi czeskimi a dwoma drużynami sekcji, z łącznym wynikiem 7½ : 6½ dla gospodarzy.

22 lipca, dla uczczenia 8. rocznicy P.K.W.N. zorganizowano turniej błyskawiczny z udziałem 12 zawodników (m. in. ośmiu wczasowiczów). Zwyciężył T. Wawro przed A. Suzinem i H. Muszyńskim.

Nowy Bytom.

Wielki turniej z udziałem 30 graczy zakończył się zwycięstwem Cz. Leśnika — 26 p. przed Karczewskim i J. Leśnikiem po 24½, Dziukiem 22, Mazurkiem i Skowrońskim po 20 p.

Radom.

Wśród uczestników Centr. Kursu Org. ZMP rozegrano propagandowy turniej szachowy, który przyniósł następujące wyniki: 1. M. Luty 9 p., 2. A. Prządło 6½, 3—4. Kozłowski i Radzikowski po 6.

(M. Luty).

Rybnik.

W turnieju kwalifikacyjnym graczy II kategorii brali udział zawodnicy ośrodków Rybnika i Cieszyna. W wyniku rozgrywek jedynie Małysz (Budowlani-Goleszów) uzyskał normy I kategorii.

Siemianowice.

Drużynowe mistrzostwo miasta zdobył Górnik — Siemianowice przed Górnikiem — Michałkowice.

Mistrzostwo indywidualne sekcji Górnik — Semianowice zdobył Tomanek przed Pachoniem i Buczyńskim.

Świeradów.

Szachiści na wczasach nie zapominają o szachach. Jeden z turniejów w Świeradowie, z udziałem 15 graczy, zakończył się zwycięstwem Zagórskiego (Górnik — Chorzów). W turnieju brał udział jego 10-letni syn.

Warszawa.

W świetlicy RSW „Prasa" przy ul. Smolnej mistrz I. Grynfeld rozegrał seans gry jednoczesnej przeciw 19 zawodnikom kół sportowych ZS „Unia", poprzedzony pogadanką o udziale reprezentacji polskiej na X Olimpiadzie Szachowej w Helsinkach.

Wynik seansu 17:2 dla mistrza Grynfelda. Wygrali ob. Słapczyński i Dudek z Domu Słowa Polskiego.

Wrocław.

W błyskawicznym turnieju, zorganizowanym przez „Słowo Polskie", wzięło udział około 200 zawodników. Zwyciężył Arłamowski J. (AZS Wrocław) przed Błaszczakiem (Kolejarz), Rydlem (Spójnia), Żywieniem (AZS) i Sobolewskim (Spójnia Ziębice).

Sekcja szachowa wrocławskiego AZS-u zorganizowała 3-tygodniowy obóz treningowy w ramach wczasów ZSP w Ściegnicy. Na obozie rozegrano III akademickie mistrzostwa Wrocławia na rok 1952. 1 miejsce zdobył J. Arłamowski (8 p.) przed Korzeniowskim (7), Baryłą i Trznadlem — po 6½.

Zamość.

Turniej o mistrzostwo powiatu zakończył się zwycięstwem St. Szydłowskiego 10 p. (100%) przed St. Słupskim 8½, J. Lenkiewiczem 6½, Franeckim 5½ i Wąskim 5 p.

Kronika Zagraniczna

CZECHOSŁOWACJA.

Turniej o indywidualne mistrzostwo kraju zakończył się zwycięstwem dr Filipa, który zdobył 12½ p. z 15, nie przegrywając ani jednej partii. Wicemistrzem został Sajtar — 11 p. 3. miejsce zajął L. Pachman — 10 p. 4. Zita 9½, 5—7. Fichtl, Hofmann i Pithart po 8½, 8. Prucha 7. Kottnauer dzielił 9—10 miejsce z Olexą, uzyskując po 6½.

N. R. D.

Turniej o mistrzostwo kobiece zakończył się zwycięstwem Keller-Herrmann 13½ p. przed Kastens 11, Rinder 10½, Inkamp 10 i Klabunde 8½ p. 16 zawodniczek.

SZWAJCARIA

Mecz międzypaństwowy, rozegrany w Lozannie z reprezentacją Włoch zakończył się wynikiem remisowym 10 : 10. Na pierwszej szachownicy Grob (Szw.) wygrał z Szabadosem (Wł.) 1½ : ½.

AUSTRIA.

Turniej o mistrzostwo Wiednia wygrał Düchstein — 12 p. z 15, przed Schüch i Kopetzky po 10½ p.

Akademia sztuk pięknych w Wiedniu zorganizuje w tym roku specjalne wykłady o sztuce szachowej.

Mistrzostwa kraju, rozegrane w Steyer, przyniosły zwycięstwo Poschauko — 10½ p. 2—3. Beni i Auer po 8½, 4—5. Bruckner i Palda po 7½, 6—8. Dorn, Kaliwoda i Keller po 7.

W Grazu wprowadzono nieobowiązkową naukę gry w szachy w szkołach średnich.

FRANCJA.

Mistrzostwo Paryża zdobył Boutteville — 8½ p. przed Bursteinem i Nora — po 7 p.

ANGLIA.

Mały turniej w Illford zakończył się zwycięstwem Yanofsky'ego — 4 p. przed Wade 3½ p, Philipsem i Bowenem po 2½ i t.d.

Rozegrany w Londynie mecz międzypaństwowy z reprezentacją Holandii przyniósł zwycięstwo gościom w stosunku 13½ : 6½. Na pierwszej szachownicy Klein (A) zremisował, a Hooper (A) przegrał z Euwem, na drugiej Alexander uległ ½ : 1½ van Scheltinga, a na trzeciej Golombek przegrał obie partie z Donnerem.

NORWEGIA.

Spotkanie Norwegia — Dania, rozegrane w Oslo, przyniosło zwycięstwo drużynie duńskiej 12 : 8. Na pierwszej szachownicy Barda (Norw.) zremisował 1:1 z Poulsenem.

DANIA.

Mistrzostwa kraju, rozegrane w Herning, przyniosły zwycięstwo Poulsenowi (8 p. z 11). 2. P. Nielsen 7, 3. Lauridsen 6½, 4—5. J. Enevoldsen i Pedersen po 6, 6—7. H. Enevoldsen i H. Nielsen po 5½.

Mistrzostwo Kopenhagi zdobył H. Nielsen.

IZRAEL.

Turniej eliminacyjny przed wyjazdem na Olimpiadę zakończył się zwycięstwem Orena — 7½ p. z 9, przed Czerniakiem, Aloni i Porathem.

ISLANDIA.

W mistrzostwach kraju zwyciężyli ex aequo L. Johnsen i 17-letni F. Olaffson.

INDIE.

W turnieju w Bombaju zwyciężył młody R. Sapre uzyskując 14 p. z 15, przed Alurkars 12, Sabnis 11½ i t.d.

U. S. A.

W Los Angelos rozegrano mały turniej międzynarodowy, w którym zwyciężył Gligorić (7½ z 9) przed Pomarem 7, H. Steinerem 6, Dake i Joynerem po 5.

Mistrzostwo Manhattan Chess Club: 1. Kramer 12½ 2. Byrne 11½, 3. Denker 10½. 4. Pavey 9½ i t.d.

S. Rzeszewski wygrał dwa mecze: z Najdorfem w stosunku 11:7 i z Gligoricem — 5½:4½.

BRAZYLIA.

Turniej w Rio de Janeiro: 1. Rossetto 13½ p., 2—3. Trifunović i Eliskases po 12½, 4—5. Rabar i J. Bolbochan po 11½.

Turniej w San Paulo: 1—2. Rabar i Engels po 9, 3—4. Rossetto i Eliskases po 8½, 5. Toth 5½.

ARGENTYNA.

Turniej w Mar del Plata: 1—2. Jul. Bolbochan i Rossetto po 11½, 3—4 Trifunović i Cuellar po 11, 5. Michel 10½, 6. Jac. Bolbochan 10.

ŻYCIE SZACHOWE W ZSRR

Półfinały XX championatu.

We wszystkich czterech półfinałach triumfowała młodzież, eliminując m. in. wszystkich grających w półfinałach arcymistrzów. Dwaj młodzi szachiści, którzy wyszli z turniejów uczniowskich, wypełnili normy mistrzowskie.

Siedemnastoletni Aleksander Nikitin, uczeń jednej ze szkół moskiewskich, jest najmłodszym mistrzem kraju. Nauczył się on gry w szachy od swego ojca, robotnika jednej z fabryk moskiewskich, a następnie brał udział w imprezach klubu szachowego Moskiewskiego Domu Pionierów.

Student ze Stalino, Jurij Koc, wykazał swoje możliwości grając w turniejach juniorów Ukrainy. Kombinacyjne partie Koca, jego śmiałe ataki, mówią o talencie ukraińskiego szachisty.

Podajemy rezultaty wszystkich czterech półfinałów:

Półfinał w Leningradzie. Bywszew (Leningrad) i Mojsiejew (Moskwa) po 11 p. z 17. Tajmanow (Leningrad) 10½, Lisicyn (Leningrad) 10, Koc (Stalino), Rowner (Leningrad) i Kopyłow (Leningrad) po 9½, Panow (Moskwa) i Ałatorcew (Moskwa) — po 9, Bondarewski (Leningrad),Chasin (Moskwa), Kłaman (Leningrad), Sopkow (Jarosławl) — po 8½, Zamichowski (Kijów) — 7½, Furman (Leningrad) — 7, Kondratiew (Leningrad) — 6, Kuzmynych (Leningrad) — 5½, Noach (Leningrad) — 4 p.

Półfinał w Mińsku. Lipnicki (Kijów) —11 z 17, Korcznoj (Leningrad), Goldenow (Kijów) i Suetin (Tuła) — po 10½, Flohr (Moskwa), Awerbach (Moskwa) — po 10, Chołmow (Wilno) i Antoszyn (Moskwa) po 9½, Sołncew (Moskwa), Borysenko (Leningrad i Sajgin (Brześć) po 9, Zagorowski (Moskwa) — 8½, Kopajew (Czerniowce) i Zurachow (Kijów) po 8, Korczmar (Saratow) — 6, Stoliar (Leningrad) — 5½, Lutykow (Leningrad) — 5, Bastrikow (Swierdłowsk) — 3½.

Półfinał w Rydze. Kan (Moskwa) 12½ z 17, Tołusz (Leningrad) — 11½, Iliwicki (Swierdłowsk) — 11, Nikitin (Moskwa) i Rawinski (Moskwa) — po 10, Ragozin (Moskwa) — 9½, Tierpugow (Moskwa) 9, Mikenas (Wilno) i Czaplinski (Moskwa) po 8½, Czechower (Leningrad) — 8, Bannik (Kijów) i Klawin (Ryga) po 7½, Koblenc (Ryga), Fridstein (Moskwa) po 7, Nej (Tartu) i Czerepkow (Leningrad) po 6, Pasman (Ryga) — 5 p.

Półfinał w Soczi. Simagin (Moskwa) — 11 p. z 17, Kasparian (Erywań), Konstantynopolski (Moskwa) i Aronin (Moskiewski okr.) po 10½, Lilienthal (Moskwa) i Szapocznikow (Kujbyszew) po 10, Boncz-Osmołowski (Moskwa) 9½, Goldberg (Leningrad) i Nowotelnow (Groznyj) po 9, Lewenfisz (Leningrad) i Ratner (Kijów) po 8½, Lublinski (Moskwa), Katalmow (Lwów) i Baranow (Moskwa) po 8, Zak (Leningrad) — 7, Czistiakow (Moskwa) — 6½, Sołowjew (Moskwa) — 5, Knyszenko (Rostow) — 4½ p.

Sukces G. Żurawlewa.

W Moskwie odbył się wszechzwiązkowy turniej najsilniejszych szachistów-kołchoźników. Turniej był poprzedzony masowymi eliminacjami, przeprowadzonymi w całym kraju.

Zaszczytny tytuł mistrza kraju wśród kołchoźników zdobył członek kołchozu „Latarnia komunizmu“ okr. Kalininskiego, Grigorij Żurawlew. Uzyskał on 14½ p. z 17 możliwych.

Drugie miejsce z 13½ p. zajął kandydat na mistrza, R. Skuja.

Na trzecie miejsce wyszedł Ibrahim Nazarow (Uzbekistan), mając 12½ p. Czwarte i piąte podzielili I. Akbarow (Kirgizja) i K. Chanow (Turkmenistan), którzy uzyskali po 12 p.

Mistrzostwa Azerbejdżanu.

W tradycyjnym turnieju o szachowe mistrzostwa Azerbejdżanu zwyciężył zasłużony mistrz W. Makagonow, zdobywając 11½ p. z 13 możliwych.

Drugie i trzecie miejsce podzielili mistrz Baku Zejnały i mistrz Kirowobadu Sardarow, mający po 10 p.

Turniej szachistek Gruzji.

Pierwsze miejsce w turnieju najsilniejszych szachistek Gruzji zajęła K. Goszawa, już po raz czwarty zdobywając tytuł mistrzyni Gruzji. Ma ona 11 p. z 14.

Drugie miejsce zajęła najstarsza szachistka Tbilisi, W. Zargarian, z 10½ p.

Piętnaste mistrzostwa Turkmenii.

W Aszchabadzie odbył się turniej o mistrzostwo Turkmenii z udziałem 15 najlepszych szachistów miejscowych i poza konkursem J. Estrina, mistrza moskiewskiego.

Po zaciętej walce Estrin zajął pierwsze miejsce z 13½ p. Tytuł mistrza republiki uzyskał Borys Burasznikow (11½ p.) 11 punktów zdobył P. Papajanc, z sukcesem ukończył turniej jeden z najstarszych szachistów kołchoźników — Turkmenii, Taszli Tajlijew, zdobywając 10 p.

Mistrzostwa kobiece RSFRR.

W przeprowadzonym w Saratowie turnieju wielki sukces odniosła przedstawicielka okręgu moskiewskiego, inż W. Tichomirowa. Wykazawszy wysoką klasę gry, zajęła pierwsze miejsce z 10½ p. z 14 możliwych.

Dalsze miejsce zajęły: T. Filanowska (Swierdłowsk), Z. Gorina (Swierdłowsk) i N. Iwaszina (Kujbyszew), mające po 9½ p.

Nowe książki szachowe.

Nakładem 15000 egz. ukazała się książka arcymistrza Kotowa „Turniej w Wenecji“. Zawiera ona wszystkie partie turnieju w Wenecji w 1950, który zakończył się zwycięstwem arcymistrzów radzieckich Kotowa i Smysłowa.

Zwycięstwo młodego szachisty.

Tradycyjne mistrzostwa szachowe Estonii rozegrane zostały w tym roku w Tartu. Doskonale grający student uniwersytetu w Tartu, Iwo Nej, powtórnie zdobył tytuł mistrza republiki, uzyskując 15 p. z 19.

Na drugie miejsce wyszedł kandydat na mistrza Villard (13 p.) Trzecie i czwarte miejsce podzielili kandydat na mistrza Renter i gracz I kat. Chejnra, mający po 12½ p.

W kobiecych mistrzostwach Estonii dwa pierwsze miejsca zajęły E. Nalting i M. Oraw (po 11 p. z 14).

Mistrzostwa RSFRR.

W przeprowadzonym w Tule turnieju uczestniczyli m. i. mistrzowie międzynarodowi L. Aronin, P. Dubinin, G. Lisicyn, N. Nowotelnow i wielu innych znanych szachistów radzieckich.

Po zaciętej walce pierwsze i drugie miejsce w turnieju podzielili Aronin i kandydat na mistrza N. Krogius. Krogius wypełnił przy tym normę mistrzowską.

Trzecie miejsce zajął mistrz G. Goldberg.

Siedemnaste mistrzostwa Uzbekistanu.

W Taszkencie zakończyły się mistrzostwa Uzbekistanu. Pierwsze dwa miejsca podzielili, w wyniku zaciętej walki, kandydat na mistrza Muchitdinow i gracz I kat. Sarwarow, uzyskując po 12 p. z 17.

Trzecie miejsce zajął jeden z najstarszych szachistów Uzbekistanu, kandydat na mistrza Z. Chodżajew.

Mistrzostwa Ukrainy.

Student kijowski W. Zacharow odniósł wielki sukces, zajmując pierwsze miejsce w turnieju z 11½ p z 15 możliwych. Zacharow rozegrał szereg bardzo interesujących partii.

O pół punktu dalej znalazł się mistrz Goldenow (Kijów). Trzeci był Tokarow (Odessa), czwarty Koc (Stalino). Uczestniczący w turnieju mistrz Lipnicki zajął dopiero 5—6 miejsce.

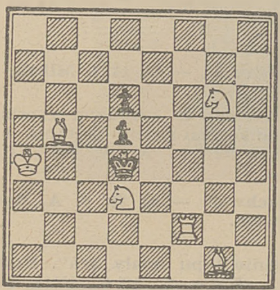
W mistrzostwach Odessy o pierwszym miejscu zdecydowała partia między 17-letnim Juchtmanem i S. Kotlermanem. Ten ostatni wygrał i zdobył tytuł mistrza Odessy.

DZIAŁ PROBLEMÓW

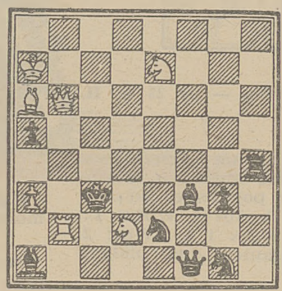
Listy prosimy adresować: GKKF, SEKCJA SZACHÓW, WARSZAWA, ROZBRAT 26 z dopiskiem „Problemy".

ZADANIA ORYGINALNE

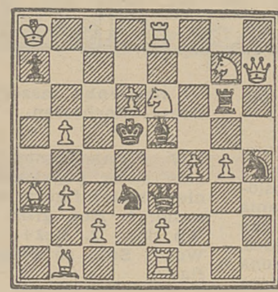
1027. E. Iwanow
Częstochowa

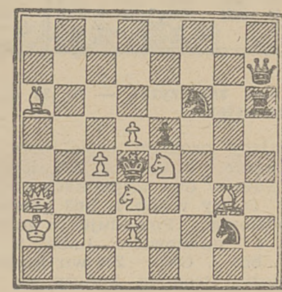
1028. H. Kroc
Lublin

1029. S. Pituk
Banska Stiavnica

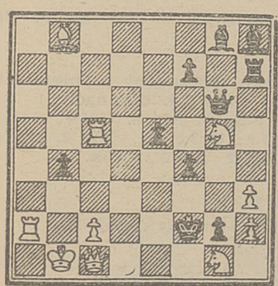

1030. Schneider
Budapeszt

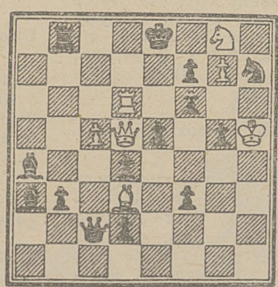

Mat w 2 posunięciach

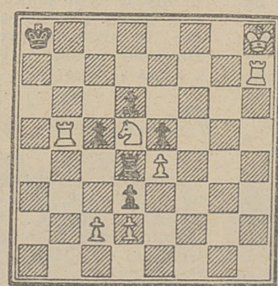
1031. C. Vaughan
Sheffield

1032. Vl. Pachman
Praha

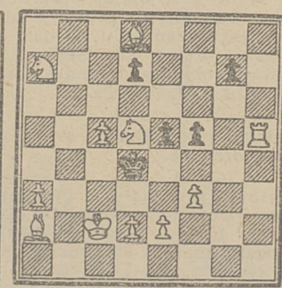

1033. W. Suchodolski
Nowy Tomyśl

Mat w 3 posunięciach

1934. A. Trzęsowski
Gołąbki

Mat w 2 pos.

KONKURSY ROZPISANE

HINDU. Dział szachowy znanego hinduskiego dziennika ogłasza roczny konkurs na 2x i 3x drukowane w tym dzienniku w roku 1952. Adres: Hindu, Mount Road, Madras, India. Redaktorem działu szachowego jest T. Krishnamachari, który w czasie meczu Botwinnik—Bronstein przebywał jako sprawozdawca szachowy w Moskwie. Kto z naszych problemistów lubi egzotyczne konkursy ma sposobność skorzystania z rzadkiej okazji.

BRITISH CHESS FEDERATION—MEMORIAŁ G. HEATHCOTE. Coroczne stałe konkursy angielskiej Federacji są w tym roku poświęcone pamięci niedawno zmarłego wybitnego mistrza angielskiego starszego pokolenia G. Heathcote'a. Konkurs nr 71 na trzychodówki przynajmniej z dwoma matami wzorowymi. Sędzia M. Havel, Praga. Konkurs nr 72 na trzychodówki bez żadnych ograniczeń, sędzia V. L. Eaton, Waszyngton. Konkurs nr 73 na dwuchodówki, najwyżej dwa problemy od autora. Sędzia A. W. Daniel, Wanstead. Problemy należy nadsyłać w dwu egzemplarzach na diagramach, oba egzemplarze zaopatrzone w nazwisko, adres i pełne rozwiązanie: Adres: G. W. Chandler, 46 Worcester Road, Sutton, Surrey, Anglia do 28.II. 53 r. Po cztery nagrody w grupie. Rozstrzygnięcie w osobnej odbitce jest przesyłane każdemu uczestnikowi turnieju. Werdykt zwykle pojawia się we wrześniu.

Jednocześnie naszym problemistom przypominamy o konkursie rozpisanym przez Sekcję Szachów GKKF na 2x, 3x i samomaty w 2 i 3x posunięciach. Termin nadsyłania zadań upływa z dniem 1 listopada. Werdykt będzie opublikowany w numerze grudniowym „Szachów". Liczymy, pomimo krótkiego terminu, na liczny udział naszych problemistów. Po trzy nagrody w grupie.

ROZSTRZYGNIĘCIE KONKURSU FOLKS—SZTYME 1951/52
SAMOMATY W 2 POSUNIĘCIACH

Stosunkowo rzadkie są dziś konkursy w dziale samomatów; tym tłumaczy się wyjątkowo dobre obesłanie konkursu oraz wysoki poziom problemów. W przepisanym terminie zgłoszono 48 samomatów zarówno z kraju, jak i z zagranicy. Sędzia konkursu Marian Wróbel otrzymał zadania bez nazwisk autorów na jednolitych diagramach, opatrzonych tylko numerami. Przeciętny poziom konkursu był więcej niż zadowalający, a kompozycje nagrodzone i wyróżnione odznaczają się poważnymi walorami. Reprezentowane są różne style i typy zadań i samomaty odznaczone dają interesujący przegląd pomysłów. Ze względu na dobry poziom konkursu wyróżnionych zostaje 13 prac., wśród nich kilka typu „biały gra". Kolejność jest następująca:

I nagroda — nr 18 J. A. Rusek, Komorowice:

Czarny król ma aż sześć wolnych pól i tematem samomatu jest patowanie króla, gdyż tylko w ten sposób można zmusić czarne do zamatowania białego króla. Pomysł jest oryginalny i przedstawiony ekonomicznie. Mat jest wzorowy, zresztą nie on jest ważny w tego rodzaju pracach. Konstrukcja dobra, w sumie, moim zdaniem, najlepszy problem konkursu. Rozwiązanie 1. Gb3, Kd5 2. Wg6 h2x; 1...Kd6 2. Wc7; 1...Kd7 2. Wc6; 1...Kf5 Kf7 2. d5; Kf6 2. Wc5.

II nagroda — nr 28 E. Boswell, Lancaster:

Jest to samomat typu „biały gra" z przygotowaniem 1...h5 2. Wh4, Gb5x. Cała trudność, że w tej pozycji białe zaczynają; nie mogą one utrzymać wygodnej dla siebie pozycji, stąd po wstępie powstają nowe, względnie zamienne maty. Konstrukcja samomatu zadowala. Rozwiązanie: 1. Hf8! h5 2. Hb8! Gb5x; 1...Se8 2. Hd6+, Sd6x; 1...Sd5 2. We3+, Se3x; Sb5 2. d4+, Sd4x.

III nagroda — nr 48 A. Chicco, Genova.

Niezwykle prosto przedstawiony został pomysł problemu. Jako przygotowanie widzimy taki wariant 1...de3 2. Se2+, de2x. Dobre złudne rozwiązanie 1. Sc6? cd3 2 Hc2+, dc2x jest obalane ruchem 1...ed3 i teraz nie ma 2. Hc2+, gdyż po biciu goniec g6 paruje mata. Dobry wstęp 1. Hb5 oddaje pole d3. Grę główną stanawi para wariantów z unikaniem duali: 1...cd3 2. Sc2! dc2x a nie 2. Se2+? i ed3 2. Se2+ 2. dex, a nie 2. Sc2?. Trzeci wariant występuje po posunięciu królem 1...Kd3 2. Se2! fe2x ze związaniem czarnego piona. Problem kończy się wzorowymi matami.

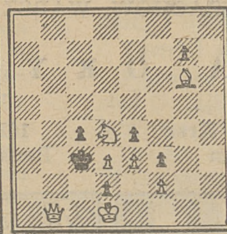
1035. J.A.Rusek
I nagroda

1036. E.Boswell
II nagroda

1037. A.Chicco
III nagroda

1 wzmianka zaszczytna — nr 38 E. Boswell, Lancaster.

Interesujący problem typu biały gra. Przygotowanie 1...ba3 2. Sc4, Kc7x i 1...bc3 2. Sa4x w obu wypadkach przesłona wieży. Dobry wstęp 1. Sd3 przesłania trzecią poziomą. Powoduje to zamianę matów, a mianowicie: 1...ba3 2. Gc5, Kc7x i 1...bc3 2. Ga7. Znowu przesłona białej wieży. Problem kończy się tym samym wzorowym matem.

2 wzmianka zaszczytna — nr 47 Chicco, Genova.

Piękny problem o niespodziewanym wstępie i żywej grze białej i czarnej baterii. Układ kompozycji prosty i niewymuszony. Rozwiązanie: 1. Gd2! grozi 2. Sf4+, Se6x; Wd2 2. Sd4, Se6x; 1... cd2 2. Sc4 (dwukrotne wyłączenie czarnej wieży) 1... Sb4 2. Sc7! Sc6x!

3 wzmianka zaszczytna — nr 19. J. A. Rusek, Komorowice.

Sześciokrotna gra białej i czarnej baterii stanowi treść tego samomatu. Dobry wstęp naraża białego króla na dwa szachy. Rozwiązanie 1. Kd8, grozi 2. Sc3+, Gd5x; 1... Ga5+ 2. Sc7+; 1... Wc5 2. Sb6! 1... Se3, Sf4 2. S:S; Gh4+ 2. Sf6+.

4 wzmianka zaszczytna — nr 25 G. H. Drese, Slochteren.

W ekonomicznej formie przedstawia nam autor poprawioną obronę z wiązaniem białej figury w poprawce. Rozwiązanie: 1. Hc4, grozi 2. Sb4+, Wb4x; 1... Wb dow. 2. He2+, We2x i 1... Wb4! 2. Wc3+, Sc3x ze związaniem dwu białych figur.

5 wzmianka zaszczytna — nr 7 S. Limbach, Częstochowa.

Dwukrotną przesłonę białej figury widzimy w tym samomacie. Niestety wstęp jest słaby i konstrukcja ciężka. Gdyby nie te usterki problem znalazłby się znacznie wyżej. 1. Hb5, fe3 2. Wc4! e2x; 1... fg3 2. Wc6! g2x; 1... f3 2. He2+, fe2x.

1 pochwała — nr 5 M. Camorani, Imola.

Samomat groźbowy z grą przygotowana 1... Ge3 2. Hc1+, Gc1x; 1... Gd4 2. Hb2+, Gb2x; 1... Se3 2. Hc2+, Sc2x. Wstęp wiąże białego H. 1. Hf3, grozi 2. Hb3+ i 2. Hh3+, W:Hx; 1... Ge3 2. Hd1+, Gc1x; 1... Se3 2. He4+, Sc2x. Uwolnienie białej figury przy dwu matach zamiennych. Szkoda, że autorowi nie udało się usunąć drugiej groźby.

2 pochwała — nr 44 E. Boswell, Lancaster.

Tematem pracy jest promocja czarnych figur, słabszych od H. Dobry, choć brutalny wstęp 1. Hb3 oddaje pole g5 królowi. Warianty główne: 1... a1G!, 2. Hg8! Gab2x! 1... a1S 2. Sf7! Sb3x! Uzupełnieniem jest gra 1... Kg5 2. He3+, Ge3x. Dobra, choć niezbyt oryginalna kompozycja.

3 pochwała — nr 16 I. Mikan, Praha.

Samomat w surowym czeskim stylu z dwoma wzorowymi matami. 1. a4, ba6 2. Sa6, Hf8x i 1... Kc5 2. Sb7+, Gb7x.

4 pochwała — nr 21. J. A. Rusek, Komorowice.

Zadanie typu „biały gra". Przygotowanie 1... Ha1+ 2. Sf1+, Hf1x i 1... Hb2 2. Hh2x. Wstęp 1. Sg4 zamienia dwie gry, teraz następuje: 1... Ha1+ 2. He1+, He1x i 1... Hb2 2. Hg2+, Hg2x. Bazą konstrukcyjną jest zamiana atakowania pola f1 i g2 na pole h2.

5 pochwała — nr 24 P. Wahlmark, Uppsala.

Ciężko zbudowany problem wariantowy o kilku żywych obronach. 1. We4, gr. 2. We4+, Se4x; Se6 2. Gb6+, Sc5x; 1... Ge6 2. Sb3+, Gb3x; 1... Wf5 2. Hd5+, Wd5x; 1... Wf8 2. He5+, Ge5x.

Warszawa,
sierpień—wrzesień 1952 r.

Sędzia konkursu:
M. Wróbel

1038. E.Boswell

1039. A.Chicco

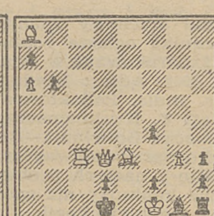
1040. J.A.Rusek

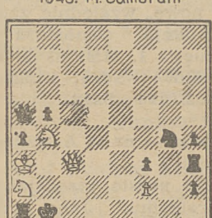
1041. G.H.Drese

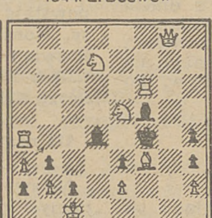
1042. S. Limbach

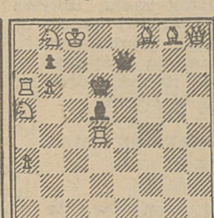
1043. M.Camorani

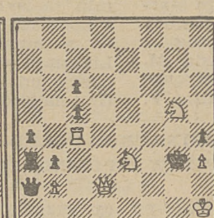
1044. E.Boswell

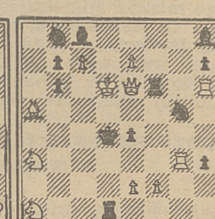
1045. I. Mikan

1046. J.A.Rusek

1047. P.Wahlmark

KOLEGIUM REDAKCYJNE: Litmanowicz Wł. (redaktor), Czarnecki T., Gawlikowski St., Grynfeld I. i Wróbel M.
Adres Redakcji: Warszawa, Rozbrat 26.

Administracja: III Delegatura RSW „Prasa" W-wa Marszałkowska 8. tel. 807-11.

Kolportaż i prenumerata zakładowa: PPK „Ruch", Warszawa, Srebrna 12. Konto PKO I-16980.
Prenumeratę indywidualną przyjmują Urzędy Pocztowe oraz listonosze Warunki prenumeraty: rocznie 36 zł, półrocznie 18 zł.

Nr Zam. 2411. Nakład 5807. Obj. 1¼ ark. Pap. druk. sat. kl V. 61x86/70. październik. Wyd. RSW „Prasa", Warszawa.
Zakł. Graf. RSW „Prasa", W-wa, Smolna 10. 3-B-25380.